

JAARVERSLAG 2012

Colofon

Fotocredit omslag:

Het wapen van een Toposa krijger uit Zuid-Soedan

© Khristopher Carlson/IRIN

Foto's: IKV Pax Christi archief IRIN News, Johannes Odé, Bob Karhof, Roy Beusker, Jogjen Bakker, Thirsa de Vries, Hossam el-Hamalawy, Peer Schouten, Flickr User Pierre J. (onderCreative Commons licentie)

Lay-out en drukwerk: Van der Weij BV, Hilversum

Een uitgave van IKV Pax Christi, mei 2013

IKV Pax Christi

Bezoekadres:

Godebaldkwartier 74

3511 DZ Utrecht

info@ikvpaxchristi.nl

Telefoon: 030 - 233 33 46

Fax: 030 - 236 81 99

Giro: 5161

Postadres:

Postbus 19318

3501 DH Utrecht

Onze jaarverslaggeving 2012 bestaat uit twee delen. In dit deel, het jaarverslag 2012, leggen wij inhoudelijk verantwoording af over ons vredeswerk. In de jaarrekening 2012 leggen wij verantwoording af over onze financiën. De jaarrekening 2012 is te downloaden op www.ikvpaxchristi.nl. Het jaarverslag en jaarrekening worden uit milieu- en kostenoverwegingen primair digitaal beschikbaar gesteld. Gedrukte exemplaren zijn echter kosteloos op te vragen via info@ikvpaxchristi.nl of via telefoonnummer 030 - 233 33 46.

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	2
2. Missie	4
3. Visie en meerjarenstrategie	4
4. Relevante ontwikkelingen wereldwijd en in Nederland	6
De boog van instabiliteit	6
Groeiende repressie	7
Ontwapening	7
5. Vredesprogramma's	8
1. Human security en mensenrechten in fragiele staten	8
Colombia	8
Kosovo	10
Bosnië-Herzegovina	11
Democratische Republiek Congo	12
Soedan en Zuid-Soedan	12
Oeganda	14
Palestijnse gebieden	16
2. Human security en de stem van burgers in repressieve staten	16
Armenië en Azerbeidzjan	17
Georgië	17
Irak	18
Libanon	18
Syrië	19
3. Veiligheid en ontwapening	19
Human security	19
Inhumane wapens: clustermunities, explosieve wapens en wapenhandel	20
Nucleaire ontwapening	20
DDR (Demobilization, Disarmament and Reintegration) en SSR (Security Sector Reform)	22
4. Netwerken voor conflictpreventie en vredesopbouw	22
6. Partners	23
7. Samen met de samenleving	25
8. Fondsenwerving	28
Particuliere fondsenwerving	28
Gedragscodes en regels	28
Klachten	28
Institutionele fondsenwerving	28
9. Personeel	30
Formatie en bezetting	30
Kennis en leren	31
Ziekteverzuim	31
Veiligheidsbeleid	31
Arbobeleid	31
Ondernemingsraad	32
10. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en milieu	32
11. Verantwoordingsverklaring statutaire directie en Raad van Toezicht	32
Besturen	32
Toezicht	33
Werkgeverschap en bezoldiging	34
Evaluatie van het functioneren	34
Samenstelling bestuur en Raad van Toezicht	35
Rooster van aftreden Raad van Toezicht	36
Omgang met belanghebbenden	36
12. Vooruitzichten	36

1. Voorwoord

In dit jaarverslag leggen wij inhoudelijk verantwoording af over ons vredeswerk. Het is onderdeel van onze publieke verantwoording die daarnaast bestaat uit de financiële jaarrekening 2012. Dit jaarverslag is ook een dankwoord aan allen die ons in 2012 hebben gesteund en met wie wij hebben mogen samenwerken. Zonder onze partners in fragiele landen, conflictgebieden en repressieve staten zou ons werk onmogelijk uit te voeren zijn. Onze vrijwilligers, onder wie ook Minister en Staatssecretaris van Vrede Jörgen Raymann en Merlijn Twaalfhoven en natuurlijk onze lokale vredesambassadeurs, en al onze medewerkers dragen met hart en ziel bij aan het vredeswerk. Onze donateurs en donoren geven onmisbare financiële steun. We zijn hen daar bijzonder erkentelijk voor.

Ons vredeswerk richt zich primair op vrede en veiligheid van burgers. Hun veiligheid is in het geding in oorlogsgebieden. Onvermijdelijk denken we daarbij aan repressieve staten zoals Syrië, waar de overheid elke dag bombardementen uitvoert op burgers die in rij staan voor hun dagelijks brood of voor medicijnen. Maar wij werken ook voor burgers die leven in fragiele staten waar er geen overheid is om je te beschermen tegen geweld. De veiligheid van burgers is ook gediend met veiligheidsbeleid waarin de belangen van burgers voorop staan. Dat verklaart waarom wij ons inzetten voor de afschaffing van controversiële wapens zoals kernwapens, clustermunitie en munitie met verarmd uranium en de demobilisatie en ontwapening van militairen na afloop van een gewapend conflict.

Vredeswerk is werk van lange adem en taai volhouden. Concrete resultaten zijn meestal niet snel zichtbaar of tastbaar. Ruim tien jaar geleden startte IKV Pax Christi bijvoorbeeld, samen andere organisaties, een campagne voor een robuust wapenhandelsverdrag dat de ongebreidelijke legale en illegale handel in wapens moet helpen indammen. Pas na ruim 10 jaar hard werken is in april van 2013 een wapenhandelsverdrag met overweldigende meerderheid door de Verenigde Naties aangenomen; een belangrijke stap die in elk geval helpt om de zeer sterke groei van het aantal wapens op de wereld te beteugelen.

Waar successen zijn, kunnen echter ook nieuwe bedreigingen opdoemen. Bijvoorbeeld in Ituri, DR Congo waar het een netwerk van meer dan driehonderd lokale comités lukt om intimidatie, afpersing en mishandeling door leger en politie te verminderen, maar waar de strijd om schaarse natuurlijke hulpbronnen en delfstoffen de lokale gemeenschappen steeds weer en steeds meer in gevaar brengt. En soms zijn er zware tegenslagen. De Arabische Lente die zo hoopvol begon met geweldloos protest tegen onderdrukkende regimes is in elk geval in Syrië uitgemond in een bloedige Arabische Winter.

Dit jaarverslag geeft een beeld van alle inspanningen voor vrede in 2012. Dit was het tweede jaar dat wij werken in vier samenhangende vredesprogramma's. Twee regionale programma's hebben tot doel om in fragiele en in repressieve staten burgers en gemeenschappen te ondersteunen. Het programma in fragiele staten richt zich in de eerste plaats op lokale initiatieven bedoeld voor het beschermen van veiligheid en mensenrechten. Het programma in repressieve staten richt zich, naast mensenrechten, ook op het vergroten van de democratische ruimte. In ons derde programma organiseren wij nationale en internationale campagnes die zich richten op veiligheid en ontwapening. Ter versterking pleiten wij in ons vierde programma voor versterking in internationale netwerken van civiele samenlevingsorganisaties voor conflictpreventie en conflictoplossing bij internationale en regionale intergouvernementele organisaties.

De vier vredesprogramma's worden uitgevoerd door de alliantie Freedom from Fear, die bestaat uit Amnesty International, Free Press Unlimited, Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC) en IKV Pax Christi. Deze organisaties zijn erkende experts op hun terrein.

In Nederland pleiten wij voor een buitenlands politiek beleid en een defensiebeleid die zich richten op het beschermen van veiligheid van burgers in fragiele en repressieve staten, op ontwapening en op het bevorderen van de mensenrechten. Ook organiseren en mobiliseren wij Nederlandse burgers, zowel jongeren als ouderen. Wij bieden hen een platform om eigen activiteiten te organiseren maar ook om deel te nemen aan politieke acties om zo actief bij te dragen aan verandering en aan een vredige en rechtvaardige samenleving, in Nederland en elders op de wereld.

Vredeswerk staat op valt met lotsverbondenheid met mensen die lijden onder de dreiging van geweld en de gesel van oorlog. Het

vergt dat mensen een waarheid ontdekken waarvan wij ons niet altijd bewust zijn, vaak niet bewust willen zijn. Wij hebben altijd een keus. Mensen die leven onder oorlog en terreur hebben weliswaar niet elke keus, maar zelfs onder die omstandigheden kunnen mensen de menselijke waardigheid redden. Mensen die leven in oorlogsomstandigheden maken die keuze keer op keer en doen daarmee ook een beroep op de lotsverbondenheid van ons. Als zij die keuze maken voor vrede, waarom zouden wij dat niet doen?

De vrede vraagt onze bereidheid het welzijn van de ander in het oog te houden en politieke wil om het algemeen welzijn na te streven. Het gaat daarbij om zowel het opbouwen van de kwaliteit van intermenselijke relaties als het bouwen aan rechtvaardige instituties. Deze opdracht tot vredesopbouw ligt bij alle mensen. We kunnen het ons niet veroorloven onverschillig te zijn. We zijn geroepen om open in de wereld te staan, geraakt te worden, compassie te hebben en er moedig naar te handelen. Alleen dan kunnen we vredestichters zijn.

Jan Gruiters,
Algemeen directeur

Algemeen directeur Jan Gruiters tijdens de Ambassadeursdag 2012

2. Missie

De missie van IKV Pax Christi geeft onze bestaansreden weer: IKV Pax Christi werkt in conflictgebieden aan het beschermen van de burgerveiligheid; het voorkomen en beëindigen van gewapend geweld; en het opbouwen van rechtvaardige vrede. IKV Pax Christi werkt daarbij samen met betrokken burgers en partnerorganisaties in de landen waar wij werkzaam zijn.

IKV Pax Christi laat zich daarbij leiden door kernwaarden:

- Menselijke waardigheid vormt de grondslag voor gerechtigheid en vrede. Elk mens heeft recht op een menswaardig bestaan; dat recht komt ook toe aan 'de vijand' en 'de dader'.
- Solidariteit met dragers van vredesinitiatieven en slachtoffers van oorlogsgeweld is essentieel. IKV Pax Christi hecht sterk aan haar wederkerige relaties met deze mensen.

Deze kernwaarden vormen de uiterste maatstaf voor onze kwaliteit van werken op basis waarvan wij ons verantwoorden aan onze belanghebbenden: onze achterban, onze partnerorganisaties, onze donoren en onze medewerkers.

IKV Pax Christi doet dit vanuit de zogenoemde human security-benadering. Deze benadering richt zich op de bescherming van mensen en hun gemeenschappen tegen de gevaren van geweld en repressie en op het vermogen van mensen om zich tegen deze bedreigingen te weer te stellen en op te komen voor hun recht op een menswaardig bestaan.

Human security heeft, wanneer we dat afzetten tegen nationale of statelijke veiligheid, enkele onderscheidende kenmerken:

Human security

- Neemt eerder individuele burgers en de gemeenschappen waarin zij leven als uitgangspunt dan staten;
- benadert veiligheid van individuele burgers als een integraal onderdeel van internationale vrede en veiligheid;
- erkent dat de veiligheid van burgers de norm is en veiligheid van staten daar in functie van moet staan en dat de veiligheid van de staat essentieel is maar niet voldoende om de human security te garanderen;
- onderkent dat de staat zelf een bron van onveiligheid kan zijn;

- richt zich op bedreigingen voor mensen die zowel een militaire als een niet-militaire oorsprong hebben;
- beschouwt veiligheid als een continuüm, van conflictpreventie, conflictde-escalatie, conflicttransformatie tot en met verzoening en vredesopbouw.

De keuze voor het menselijk perspectief dwingt ons om prioriteit te geven aan de gevaren die de *human security* het meest bedreigen en stelt bovendien eisen aan de middelen die ter bescherming van veiligheid worden ingezet. Deze middelen mogen immers zelf geen bedreiging vormen voor *human security*. De keuze voor het menselijk perspectief heeft met andere woorden onvermijdelijk gevolgen voor het stellen van politieke prioriteiten en voor de keuze van middelen.

Human security is daarmee niet enkel de uitdrukking van onze waardeoriëntatie maar ook een normatieve lens op de werkelijkheid die bepalend is voor onze analyse en strategievorming. In de praktijk zal dit tot uiting moeten komen in de contextanalyses die we maken voor onze vredesprogramma's, de prioriteiten die we als organisatie stellen in de omgang met onze partners in gebieden waar wij werken, en in het organiseren en mobiliseren van onze achterban en bredere Nederlandse publiek.

3. Visie en meerjarenstrategie

In het strategische Meerjarenplan 2011 tot en met 2015 hebben wij onze visie vastgelegd:

- Wij werken aan human security met herkenbaar profiel en politiek effect in fragiele contexten, in repressieve contexten en in internationaal verband.
- Wij bundelen krachten in internationale netwerken die invloed uitoefenen op het beleid van intergouvernementele en supranationale organisaties en in de Nederlandse politiek.
- Wij hebben samen met onze alliantiepartners en strategische partners een vooraanstaande rol in het publieke en politieke debat op gebied van fragiele en repressieve contexten en veiligheid en ontwapening en zijn in staat daar meerwaarde te realiseren.
- Wij hebben een dusdanige politieke impact dat we werkelijk een verschil maken voor de human security van (groepen)

mensen in fragiele en repressieve contexten.

- Wij participeren samen met gezaghebbende onderzoeksinstellingen en universiteiten in kennisconsortia.
- Wij organiseren en mobiliseren kritisch mondiaal burgerschap. Onze achterban en doelgroepen participeren in politieke acties. De beweging heeft nieuwe vorm gekregen.
- Wij hebben competente medewerkers die zich onderscheiden door drie kerncompetenties: zij zijn betrokken bij mensen in conflictsituaties, zij beschikken over parate en actuele kennis en ervaring en zijn in staat strategisch te opereren in contexten die zich kenmerken door dilemma's, chaos en complexiteit.
- Wij zijn een financieel gezonde organisatie met een diverse inkomstenstroom die onze continuïteit en onafhankelijkheid garandeert.

Deze visie is leidend geweest voor het organisatiebeleid in 2012 en voor de vier vredesprogramma's van IKV Pax Christi.

Internationale politieke ontwikkelingen hebben een grote invloed op onze strategie en op uitvoering van onze programma's. Onze doeltreffendheid is in hoge mate afhankelijk van het vermogen om ons steeds aan te passen aan veranderende omstandigheden en ontwikkelingen. Voordat we concreet ingaan op ons werk in 2012 en de behaalde resultaten, schetsen wij kort de relevante ontwikkelingen in de wereld en in eigen land die van invloed zijn geweest op ons werk.

Programma's	Subprogramma's
1. Human security en mensenrechten in fragiele staten	Bosnië (Srebrenica) Colombia Democratische Republiek Congo (DRC) Kosovo Oeganda Palestijnse gebieden Soedan Zuid-Soedan
2. Human security en mensenrechten in repressieve staten	Armenië Azerbeidzjan Georgië Irak Libanon Syrië
3. Veiligheid & Ontwapening	Nucleaire Ontwapening Human Security Inhumane wapens Disarmament, demobilization and reintegration (DDR) / security sector reform (SSR)
4. Netwerken voor conflict	Regional Action & Network Strengthening Action Learning Policy & Advocacy Public Outreach

4. Relevante ontwikkelingen wereldwijd en in Nederland

De boog van instabiliteit

De ontvullende kentering in de Arabische Lente vormt één van de meest significante ontwikkelingen in 2012. Dat gold in het bijzonder de nasleep van de oorlog in Libië en de oorlog in Syrië die in intensiteit toenam zonder enig uitzicht op een politieke oplossing of een militaire overwinning, noch van zijde van de regering Assad noch van die van de rebellen. De transitieprocessen in landen als Egypte, Tunesië en Marokko van autoritaire staat naar democratie vertoonden verontrustende tekenen van stagnatie. Bovendien bleek de politieke stabiliteit in landen als Libanon, Jordanië en Irak uitermate kwetsbaar.

In zijn algemeenheid ontbrak het aan een constructieve internationale betrokkenheid bij de transitie in de Arabische wereld. Waar de keuze voor stabiliteit in het verleden leidde tot steun aan de facto dictators is nu afstandelijkheid het devies van de internationale gemeenschap. De voortdurende onenigheid binnen de Veiligheidsraad verhinderden de Verenigde Naties om een effectieve en gemeenschappelijke bijdrage te leveren aan de bescherming van Syrische burgers tegen voortdurende misdaden tegen de menselijkheid en schendingen van het internationaal oorlogsrecht.

Het valt te hopen dat dit internationale politieke onvermogen plaats zal maken voor een constructieve betrokkenheid met de overgang naar legitieme regeringen in de betrokken landen. Hoe onzeker de uitkomst van dit transitieproces ook is, het is de enige weg die kan leiden tot een nieuwe vorm van stabiliteit die zijn basis vindt in democratische en inclusieve samenlevingen.

Het gewapende conflict in Mali, een van de armste landen van de wereld, is exemplarisch voor hedendaagse burgeroorlogen waarvan de oorzaken vaak bestaan uit een brisant mengsel van politieke grieven en economische hebzucht. Zo vinden de politieke grieven van de Toearegs hun oorsprong in de economische marginalisering van het verwaarloosde noorden van Mali. Daarbij komen de buit gemaakte wapens van uit Libië terugkerende Toearegs natuurlijk goed van pas. De opstand laaide vanaf 2011 op en het Malinese leger blijkt niet opgewassen tegen de opstandelingen. In 2012 volgt een staatsgreep tegen de president. Van dit machtsvacuüm maken islamistische groeperingen gebruik voor het mobiliseren van steun en criminele bendes voor het legitimeren van hun hebzucht. Zij breiden hun veroveringen uit naar het zuiden. In januari 2013 intervenueert het Franse leger en krijgt daarvoor al snel de steun van de Veiligheidsraad. Maar van stabiliteit en veiligheid voor burgers is in Mali nog lang geen sprake.

De instabiliteit beperkt zich niet tot Mali maar speelt zich af in heel het dun bevolkte woestijngebied van Libië, via Algerije tot Mali en Niger, een gebied waar de staatsgrenzen alleen op papier bestaan. Conflicten in deze fragiele gebieden, die behoren tot de "boog van instabiliteit" die zich uitstrekt van Mauritanië aan de Atlantische Oceaan tot en met Somalië aan de Indische Oceaan, kenmerken zich door hun economische dimensie. Globalisering stelt niet-staatelijke actoren in staat om hun onderlinge strijd over macht en grondstoffen door middel legale en illegale handel te financieren. De door verwoestijning steeds grotere schaarste aan vruchtbare landbouwgrond en zoetwater draagt bij aan de vaak chronische politieke instabiliteit.

Tegen deze achtergrond vormt de toenemende schaarste aan strategische grondstoffen en mineralen zoals olie, goud en andere delfstoffen, een zorg. In Afrika zien we toenemende schaarste aan landbouwgrond. De samenwerking tussen buitenlandse investeerders en lokale machthebbers bij de exploitatie en uitputting van natuurlijke hulpbronnen inclusief land vormt in de landen waar IKV Pax Christi en haar partners werkzaam zijn, zoals DR Congo, Oeganda en Zuid-Soedan, een bron van conflict en mensenrechtenschendingen. Daarbij komt dat westerse betrokkenheid bij fragiele staten meer en meer gedomineerd wordt door hun grondstofbelangen. Landen neigen er naar de toegang tot strategische grondstoffen veilig te stellen desnoods ten koste van de rechten van burgers in fragiele staten op een veilig en menswaardig bestaan.

De verhoudingen in de multipolaire wereld van vandaag lijken meer en meer bepaald te worden door nationale politieke en economische belangen. De dubbele standaards die daarvan het gevolg zijn wakkeren de argwaan onder bevolkingen over de motieven en intenties van het Westen aan. De fragmentatie en competitie die daarvan het gevolg is, dreigt de besluitvaardigheid en de geloofwaardigheid van multilaterale instituties te ondergraven. De machteloosheid van de VN inzake de oorlog in Syrië of de verdeeldheid binnen de EU over de betrokkenheid van Rwanda bij de oorlog in DR Congo zijn daarvan slechts een pijnlijke illustratie.

De internationale gemeenschap neemt door een gebrek aan consensus maar ook door gemengde gevoelens over de interventies in Afghanistan, Irak en Libië en de poeve prestaties van kostbare VN missies (MONUSCO, UNMISS) steeds meer een afwachtende houding aan, ook in gevallen waarbij de internationale gemeenschap zijn verantwoordelijkheid voor het beschermen van burgers had moeten nemen. Deze afwach-

tende houding geldt helaas ook voor Nederland, dat als grootste donor van Mali een beschamende trage en beperkte bijdrage wilde leveren aan de door Frankrijk geleide interventie en de Europese trainingsmissie (EUTM-Mali).

Regionale intergouvernementele organisaties kunnen een voorname rol spelen bij de preventie van, bemiddeling bij en stabiliseren van gewapende conflicten. In potentie kunnen regionale intergouvernementele organisaties een grote rol spelen al is de capaciteit vaak beperkt en de politieke legitimiteit sterk afhankelijk van de legitimiteit van politieke leiders in eigen land. In 2012 heeft IKV Pax Christi daarom haar lobbykracht bij regionale intergouvernementele organisaties versterkt.

Groeiende repressie

In ons jaarverslag van 2011 hebben wij al gewezen op de groeiende repressie van de politieke bewegingsruimte van burgers en maatschappelijke organisaties. Deze repressie vindt vaak plaats in reactie op civiele initiatieven die zich verzetten tegen corruptie en zelfverrijking en oproepen tot politieke hervormingen. Deze repressie manifesteert zich onder meer in een toenemende regulering van internetvrijheid door repressieve regeringen. De toegang tot technologie wordt voor de strijd voor mensenrechten steeds belangrijker. In andere landen heeft de inperking van de politieke vrijheid van burgers en hun organisaties het karakter gekregen van criminalisering, intimidatie en geweld. Dit heeft ook invloed op onze programma's en de mate waarin wij en onze partners onze doelstellingen kunnen realiseren.

Ontwapening

Het momentum voor ontwapening is op sommige terreinen gegroeid. De link tussen burgerveiligheid en ontwapening is algemeen goed geworden, het thema bescherming van burgers is onderdeel geworden van internationale beleidslijnen. De rol van maatschappelijke organisaties bij het stimuleren van het internationale debat en het sluiten van internationale verdragen op het gebied van wapens, wapenproductie en -handel en explosieven (clustermunitie, landmijnen, wapens en munitie met of zonder verarmd uranium) is inmiddels breed geaccepteerd door de Verenigde Naties en individuele staten. IKV Pax Christi wordt internationaal gezien als een belangrijke speler in dit veld. Na jarenlange campagne, waar IKV Pax Christi vanaf het begin bij betrokken was, voor een verdrag om de ongebreidelde wapenhandel naar conflictgebieden en repressieve regimes in te dammen, ontstond er in 2012 een kans voor de internationale gemeenschap om het over zo'n verdrag eens te worden. De onderhandelingen eindigden in 2012 echter zonder dat partijen in staat waren om het verdrag te sluiten. Inmiddels weten we (april 2013) dat dit wapenhandelsverdrag er dankzij een baanbrekende resolutie bij de Verenigde Naties toch gaat komen.

Er is ook een groeiend bewustzijn bij financiële instituties dat zij aan ethische gebonden zijn regels als het gaat om investeringen. Onze desinvesteringcampagne op het gebied van clustermunitie heeft hier in 2012 aan bijgedragen. Vanaf 1 januari 2013 is er in zeven landen wetgeving tegen investeringen in clustermunitie en 21 landen overwegen dit.

De Control Arms coalitie, waar IKV Pax Christi deel van uitmaakt feliciteerde de wereld met het historisch wapenhandel verdrag.

5. Vredesprogramma's

1. Human security en mensenrechten in fragiele staten

IKV Pax Christi zet zich in voor het verbeteren van human security en het naleven van mensenrechten. Fragiele staten zijn landen met ernstige politieke en sociale spanningen, waar een incapabele overheid niet in staat is de rechtsorde te handhaven. Vaak is er sprake van gewapend geweld, heerst er wetteloosheid en is de veiligheid van burgers in gevaar.

Politieke instabiliteit en uitbuiting

Door de falende overheid is er in een fragiele staat waarin de overheid zijn monopolie op geweld heeft verloren en niet langer in staat of bereid is de rechtsorde te handhaven en basisvoorzieningen te leveren in (delen van) het land. Het machtsvacuüm dat ontstaat wordt opgevuld door gewapende groepen onder leiding van 'warlords'. Zij hebben er belang bij dat de staat incapabel of onwillend blijft. Zo duurt de politieke instabiliteit en uitbuiting voort. Economische groei en armoedebestrijding blijven uit. Mensenrechten worden slecht of niet gerespecteerd. De veiligheid van burgers verslechtert vaak als er bovendien sprake is van winning van natuurlijke grondstoffen zoals olie, goud, opium en diamanten, en als er veel (kleine en lichte) wapens in omloop zijn. Er ontstaat een deplorable mensenrechtensituatie waarin kwetsbare groepen, zoals vrouwen, kinderen en minderheden, en ook mensenrechtenverdedigers en vredesactivisten het zwaarst worden getroffen. Daarnaast zorgt de instabiliteit in het land voor interne verdeeldheid. Mensen trekken zich terug in hun etnische of religieuze gemeenschap, zoeken steun bij één van de gewapende groepen, en minderheden komen tegenover elkaar te staan. Het is 'ieder voor zich'.

Relatie tussen overheid en burgers

Het herstel van de relatie tussen de overheid en burgers vormt voor IKV Pax Christi de belangrijkste opdracht in fragiele staten. Dit veronderstelt een strategie die niet enkel gericht is op de overheid maar ook op de samenleving en de onderlinge relatie tussen burgers. Alles draait om het herstel van de sociale cohesie. Met dialoog, verzoening, samenwerking en het voorkomen van uitsluiting van kwetsbare groepen, onder wie vrouwen en minderheden, kan de samenhang in een samenleving hersteld worden. IKV Pax Christi zet zich in om sociale bruggen te slaan tussen verschillende gemeenschappen, tussen gewapende groeperingen en de overheid, en tussen de samenleving en overheid. Lokale veiligheidsconcepten en -structuren bevorderen en tegelijkertijd economische groei stimuleren vormen de beste basis voor het herstel van een staat die de veiligheid van burgers en de mensenrechten kan waarborgen en

mensen weer een uitzicht geven op een menswaardig bestaan.

Dit democratiseringsproces wordt versneld als civiele actoren de ruimte krijgen voor het claimen en uitoefenen van hun politieke en democratische rechten. IKV Pax Christi steunt civiele actoren hierin en pleit voor naleving en bescherming van mensenrechten, transparantie en verantwoording, zowel van de overheid als van internationale ondernemingen in het land zelf.

Terugdringen van gewapend geweld

IKV Pax Christi werkt tevens aan het terugdringen van gewapend geweld in fragiele staten. Het tegengaan van verspreiding van wapens, het herstructureren en onder democratische controle brengen van het staatsveiligheidsapparaat, waaronder politie en leger, en aan het ontwapenen en demobiliseren van gewapende groepen. Al deze maatregelen dragen bij aan het herstel van het monopolie van de staat op het legitiem gebruik van geweld. Cruciaal hierbij is het hanteren van human security als maatstaf. Ook deze maatregelen hebben de meeste kans van slagen als ze gericht zijn op lokale gemeenschappen en onderdeel uitmaken van een breder vredesproces.

Colombia

Protestmars in Anaima, Cajamarca, Colombia, tegen de komst van een goudmijn

Thema: Grondstoffen en conflict

In landen als Colombia, Zuid-Soedan, Soedan en DR Congo brengt de winning van natuurlijke grondstoffen veel onveiligheid en zelden welvaart. Terwijl de straatarme bevolking zit te springen om economische ontwikkeling, worden de inkomsten uit mijnen gebruikt voor zelfverrijking van de politieke elite, de overheid of het leger. De regeringen, vaak een fragiele overheid of autocratisch regime, zijn dikwijls niet in staat of onwillig om internationale normen en regels rondom delfstofwinning te handhaven. Exploitatie van en handel in delfstoffen in dit soort risicolanden dragen bij aan (meer) geweld en mensenrechtenschendingen: gedwongen landonteigeningen, vervuiling van leefgebieden en zelfs mishandeling en moord.

Voor het oplossen van de grondstoffenproblematiek en het bevorderen van vrede en rechtvaardigheid is het van belang niet alleen de staat en burgers te betrekken in vredesprocessen, maar ook het bedrijfsleven. In 2012 heeft IKV Pax Christi samen met de oliebedrijven en mijnbouwondernemingen Anglo American, AngloGold Ashanti, Barrick Gold Corporation, British Petrol en Shell, non-profitorganisatie Pact en de Staat der Nederlanden de vereniging *Voluntary Principles on Security and Human Rights* opgericht. De vereniging, waar ook de Amerikaanse en Britse overheden lid van zijn, streeft het naleven van principes na op het gebied van mensenrechten en veiligheid voor de burgers die in gebieden leven waar delfstoffen worden gewonnen.

Zo nodig wijst IKV Pax Christi olie- en mijnbouwbedrijven op hun tekortkomingen en stelt misdragingen van regeringen aan de kaak. *De European Coalition on Oil in Sudan* (ECOS), onder leiding van IKV Pax Christi, zorgt voor politieke en publieke druk op de Zweedse overheid om het handelen van olie- en gasbedrijf Lundin Petroleum in Soedan/Zuid-Soedan te onderzoeken en op Lundin Petroleum zelf om slachtoffers van de olieoorlogen in Zuid-Soedan te compenseren. De openbare aanklager in Zweden zette in 2012 het strafrechtelijk onderzoek tegen Lundin Petroleum voort, dat in 2010 is gestart naar aanleiding van het eerder verschenen ECOS-rapport 'Unpaid Debt' over de waarschijnlijke betrokkenheid van het bedrijf bij mensenrechtenschendingen in Soedan / Zuid-Soedan. Onder veel mediabelangstelling geeft ECOS tijdens een aandeelhoudersvergadering in 2012 van Lundin Petroleum toelichting over de olieoorlogen en wordt gepleit voor schadeloosstelling van de slachtoffers. Zie voor meer informatie http://www.ecosonline.org/hotspots/unpaid_debt/.

Colombia wordt al jaren verscheurd door een intern gewapend conflict. Hierdoor worden burgers bedreigd, verdreven, afgeperst, ontvoerd en vermoord. Ook in 2012 zijn grote delen van Colombia onveilig, vooral de meer geïsoleerde gebieden waar vooral indianen wonen. De overheid kan er de veiligheid van haar burgers niet garanderen en mensen proberen zelf hun veiligheid te waarborgen.

Eind 2012 starten de vredesbesprekingen tussen de Colombiaanse overheid en de guerrillagroepering FARC. Dit leidt in binnen- en buitenland tot publieke discussies over de noodzaak tot een spoedige vrede enerzijds en de rechten van slachtoffers anderzijds. De regering van Colombia hoopt op een vredesakkoord in 2013.

IKV Pax Christi draagt bij aan de veiligheid van Colombiaanse burgers. Ze begeleidt, informeert en traint lokale gemeenschappen in mijnbouwgebieden. Ze ondersteunt lokale vredesinitiatieven, bevordert inheemse rechtspraak, stimuleert de dialoog tussen gemeenschappen en autoriteiten en initieert (formeel erkende) conflictbemiddeling in gebieden zonder staatspresentie.

Resultaten en effecten 2012

- In twee mijnbouwgebieden werkt IKV Pax Christi aan het voorkomen van geweld, mensenrechtenschendingen en conflicten. Ze bevordert dialoog en de participatie van burgers in de besluitvorming, brengt klachten over mijnbouwbedrijven en mensenrechtenschendingen in kaart en ondersteunt slachtoffers van het geweld. Ook geeft IKV Pax Christi technische ondersteuning en advies aan de Algemene Colombiaanse Rekenkamer om de toezichhoudende rol van de Colombiaanse autoriteiten op grootschalige mijnbouwprojecten te versterken.
- IKV Pax Christi doet diepgaand onderzoek naar mensenrechtenschendingen en de sociale impact van Colombiaanse steenkoolmijnen die aan Nederland leveren. Dit onderzoek heeft het grootste deel van 2012 in beslag genomen en wordt in 2013 gepubliceerd. Tevens participeert IKV Pax Christi in een dialoog met Nederlandse Energiebedrijven, die Colombiaanse steenkool kopen, over het verduurzamen van de steenkoolketen op het gebied van mensenrechten en sociale impact.
- IKV Pax Christi voert in 2012 overleg met de lokale gemeenschappen, de Colombiaanse autoriteiten en het mijnbouwbedrijf AngloGold Ashanti, een risicoanalyse uit op het gebied van veiligheid en mensenrechten in de invloedssfeer van het mijnbouwproject. Na publicatie van de risicoanalyse in 2013 zal met de betrokkenen een verbetertraject worden ingezet.
- IKV Pax Christi is voortdurend in dialoog met de Colombi-

aanse autoriteiten, de Nederlandse ambassade in Colombia en Nederlandse ministeries (Buitenlandse Zaken en Economische Zaken) over de dilemma's rondom het vredesproces tussen de Colombiaanse regering en de FARC en de veranderende relatie tussen Nederland en Colombia waarbij aandacht voor mensenrechten en veiligheid gewaarborgd moet blijven.

- IKV Pax Christi organiseert hulp voor slachtoffers en nabestaanden van geweld. Het juridische team dat IKV Pax Christi ondersteunt, onderhoudt nauwe contacten met meer dan 140 slachtoffers en is in gesprek met betrokken autoriteiten.
- Inheemse leiders van verschillende stammen in Nariño hebben zich verenigd in een inheems tribunaal om de strafeloosheid en mensenrechtenschendingen in hun reservaten het hoofd te bieden. De doelstellingen van het tribunaal worden door alle stammen geaccepteerd. Twee nieuwe stammen treden in 2012 toe tot het tribunaal. IKV Pax Christi ondersteunt het tribunaal en geeft advies aan inheemse leiders voor effectieve dialoog met overheidsinstellingen.
- In het noorden van Cauca zet IKV Pax Christi zich in voor het gewelddoos oplossen van landconflicten en bemiddelt tussen betrokkenen.
- In de conflictregio Macarena traint IKV Pax Christi in drie gemeenten officieel erkende conflictbemiddelaars, worden slachtoffers van geweld ondersteund in het zoeken naar vormen van genoegdoening, en wordt de participatie van de geïsoleerde rurale bevolking in het lokale bestuur bevorderd.

Kosovo

De Mitrovicia Rock School rockt tijdens een optreden

Thema: Politieke impact

IKV Pax Christi spoort nationale en internationale politici en beleidsmakers actief aan om vrede, veiligheid en mensenrechten als uitgangspunten te nemen voor hun beleid en politieke keuzes. Voor daadkrachtige lobby heeft IKV Pax Christi goede contacten in de Tweede Kamer en Nederlandse ministeries. IKV Pax Christi dient regelmatig, met succes, concrete beleidsvoorstellen in. Daarnaast werkt IKV Pax Christi veel samen met diverse nationale en internationale netwerken en heeft ze een medewerker bij de Europese Unie in Brussel en bij de Verenigde Naties in New York. IKV Pax Christi heeft onderzoek gedaan naar de rol van de Europese Unie in Kosovo. Voor een grotere bijdrage aan vredesopbouw in Kosovo dient de EU een uniformer beleid te maken en krachtiger op te treden, zo blijkt uit het onderzoek. Daarnaast pleit IKV Pax Christi voor een sterkere rol van de EU ter plaatse.

Kosovo en Servië zijn al jaren met elkaar in conflict. Servië wil de onafhankelijkheid van haar voormalige provincie niet erkennen. Daarentegen heeft de Kosovaarse regering weinig tot geen zeggenschap in Noord-Kosovo waar veel Serviërs leven. Serviërs in het noorden verzetten zich tegen integratie in de Kosovaarse staat. De EU bemiddelt sinds 2011 in gesprekken tussen Pristina en Belgrado. Voortgang in de dialoog wordt begin 2012 beloond met verdere EU toenadering: Servië wordt kandidaat-lidstaat. De interetnische verhoudingen verslechteren echter tijdens de Servische verkiezingen. De nieuwe nationalistische regering in Belgrado committeert zich in het najaar aan de dialoog. De regeringsleiders van Kosovo en Servië ontmoeten elkaar voor het eerst sinds de onafhankelijkheid. De uitvoering van gemaakte afspraken verbetert en het noorden van Kosovo komt op de onderhandelingsagenda. De veiligheidssituatie in Noord-Kosovo blijft fragiel en zorgelijk met om de haverklap demonstraties, wegblokkades en geweldsincidenten.

In deze regio, in de verdeelde stad Mitrovica, steunt IKV Pax Christi lokale vredesinitiatieven om de relatie tussen bevolkingsgroepen te verbeteren en politieke participatie van burgers te stimuleren. Ook pleit IKV Pax Christi voor het vinden van een wederzijds acceptabele oplossing voor Noord-Kosovo met een sterkere rol van de EU ter plaatse.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi steunt lokale partnerorganisatie Community Building Mitrovica (CBM), onder meer met het geven van trainingen en adviezen. CBM initieert activiteiten in Mitrovica om een brug te slaan tussen het Servische en Albaneese stadsdeel.

- CBM organiseert samen met IKV Pax Christi het eerste publieke debat over burgerparticipatie in lokale besluitvorming in het Servische stadsdeel, waarbij zowel Albanezen als Serviërs aanwezig zijn.
- De Mitrovica Rock School, opgericht in 2008 door CBM in samenwerking met *Musicians without Borders*, de Fontys Rockacademie in Tilburg en IKV Pax Christi, wordt eind 2012 een zelfstandige organisatie.
- IKV Pax Christi lobbyt succesvol bij de Europese Unie. Het Europese Parlement neemt argumenten voor meer transparantie over. Onder druk van de EU worden het parlement en de oppositiepartijen in Servië en Kosovo beter bij het dialoogproces betrokken. Mede dankzij lobby van IKV Pax Christi formuleert de Europese Raad duidelijkere voorwaarden voor de uitkomsten van de dialoog.
- Ook in Nederland slaagt de lobby van IKV Pax Christi: over het belang van publiek draagvlak en transparantie in de dialoog worden in de Tweede Kamer kritische vragen gesteld. De Tweede Kamer en regering conformeren zich aan het advies van IKV Pax Christi bij hun afweging van de voortgang van Servië en Kosovo op Europees integratiegebied.
- In Nederland genereert IKV Pax Christi publieke aandacht voor Kosovo met twee drukbezochte Balkan Borrels, blogs, lezingen en 'Meltdown in Mitrovica', een online game over de dilemma's van vredeswerk in Kosovo.
- De dialoog tussen Dutchbat-veteranen en de vrouwen van Srebrenica wordt voortgezet, zowel in Nederland als in Srebrenica. Een aantal van de Dutchbatters steunt het verzoek om de Nederlandse vlag op het ministerie van Defensie op 11 juli halfstok te hangen.
- In samenwerking met Bosnian Institute for Missing Persons en met de hulp van enkele Dutchbat-veteranen, vindt IKV Pax Christi een massagraf in een voormalig Dutchbat compound in Potocari (Srebrenica); een belangrijk en ingrijpend moment voor alle betrokkenen.
- Een delegatie van het Memoriaal Centrum Srebrenica-Potocari (PMC) bezoekt Nederland en heeft goede gesprekken met minister Ploumen, Tweede Kamerleden, het ministerie van Defensie, Kamp Westerbork en Dutchbat-veteranen. De Nederlandse betrokkenen spreken steun uit voor financiële ondersteuning van het PMC.
- IKV Pax Christi begeleidt de contacten en gesprekken tussen de lokale overheden van Srebrenica en Nederlandse partnergemeente Heumen over toekomstige samenwerking. Deze samenwerking zal verder vorm krijgen als het nieuwe gemeentebestuur van Srebrenica is verkozen.
- Door langdurige ziekte en de dood van de burgemeester van Srebrenica lopen enkele samenwerkingsactiviteiten vertraging op, waaronder een project van het Nederlandse ontwerp- en architectenbureaus BRO en Pouderoyen (herinrichting van het oude centrum van Srebrenica).

Bosnië-Herzegovina

In Bosnië-Herzegovina blijft politieke en etnische verdeeldheid een groot probleem. Na de verkiezingen van oktober 2010 duurt het veertien maanden voordat er een nationale regering wordt gevormd. Het nieuwe bestuur houdt slechts een half jaar stand: op 31 mei 2012 valt de regerende coalitie uiteen. Terwijl nieuwe partijen de macht willen overnemen en oude partijen krampachtig vasthouden aan hun posities, zorgen de onzekere vooruitzichten vooral voor onrust. Discriminatie jegens etnische minderheden, zoals Joden en Roma, duren voort. IKV Pax Christi ondersteunt lokale initiatieven voor sociale cohesie en betrokkenheid bij lokaal bestuur. Ook pleit IKV Pax Christi voor waarheidsvinding voor de slachtoffers van Srebrenica en stimuleert zij dialoog tussen slachtoffers en Nederlandse betrokkenen.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi steunt organisaties van en voor overlevenden van Srebrenica, waaronder de *Association Women of Srebrenica*, en faciliteert bezoeken van de vrouwen van Srebrenica naar het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag om de rechtszaken tegen Karadzic en Mladic te volgen.

Het voormalig Dutchbat compound Potocari, Srebrenica waar in 2012 het massagraf werd gevonden

Democratische Republiek Congo

In de Democratische Republiek Congo (DRC) maken rebellen-groepen en het reguliere leger zich schuldig aan onderdrukking, afpersing en mensenrechtenschendingen. In 2012 wordt het oosten van het land geteisterd door de nieuwe rebellen-groepering M23. De herkozen president en zijn regering zijn hier niet tegenop gewassen en de situatie verslechtert snel als M23 ook Goma verovert. Als blijkt dat de rebellengroepering M23 wordt gesteund vanuit Rwanda en (in mindere mate) Oeganda, ontstaat er een regionale crisis in het Grote Merengebied. Het jaar eindigt met het terugtrekken van M23 uit Goma, de eerste stappen in vredesonderhandelingen en veel onzekerheid over de toekomst.

IKV Pax Christi werkt in DRC aan het vergroten van veiligheid voor burgers en het komen tot duurzame vrede en stabiliteit, vooral in Ituri en Haut Uele. IKV Pax Christi pleit voor het organiseren van veiligheid op lokaal niveau en stimuleert het naleven van mensenrechten door autoriteiten, de politie, het leger en mijnbouwbedrijven. Tevens bevordert IKV Pax Christi inspraak van burgers bij de winning van natuurlijke grondstoffen, als ook een rechtvaardige verdeling van de inkomsten uit de mijnbouw.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi ondersteunt het Ituri netwerk Haki na Amani en het aartsbisdom Kisangani met het trainen van nieuwe medewerkers en diverse consultaties. IKV Pax Christi zet diverse vredesdialogen tussen gemeenschappen voort. Met deze dialogen worden conflicten bevroren en verdere escalaties voorkomen.
- Ruim 300 vredescomités in Ituri, die in de afgelopen jaren zijn opgezet en getraind door IKV Pax Christi en Haki na Amani, bemiddelen in lokale conflicten. Door de aanwezigheid van lokale comités vermindert de intimidatie, afpersing en mishandeling door het leger en de politie en werkt het preventief op kleine criminaliteit en veeroof. Dankzij een reeks meetings over veiligheid met de lokale politie en het leger in vijf districten in Ituri vermindert het machtsmisbruik door de lokale politie en het leger. De comités en de lokale partnerorganisatie Haki na Amani dragen ook bij aan de oplossing van conflicten tussen gemeenschappen door bemiddeling of dialoogtrajecten.
- Het district Haut Uele is het gebied waar de rebellengroep Verzetsleger van de Heer (LRA) actief is. IKV Pax Christi organiseert in samenwerking met het aartsbisdom van Kisangani een programma over veiligheid in de gemeenschappen, met de vorming en training van burgercomités en veiligheidsdiensten op cruciale locaties.
- Met ondersteuning van IKV Pax Christi verbeteren de kennis

en kunde van traditionele lokale leiders in Ituri. IKV Pax Christi traint lokale leiders in de principes van goed bestuur, moreel leiderschap, decentralisering en in het maken van actieplannen.

- In samenwerking met partnerorganisaties onderzoekt IKV Pax Christi de situatie rondom artisanale (niet-industriële) goudmijnen in Ituri. Het betreft een inventarisatie van locaties en methoden voor goudwinning, het niveau en de organisatie van veiligheid, en de conflicten die plaatsvinden rondom deze locaties en tussen mijnbouwindustrieën en artisanale mijnbouwbedrijven. IKV Pax Christi en partnerorganisatie Haki na Amani versterken hun kennispositie en lobbyen op nationaal niveau voor het belang van een rechtvaardige verdeling van de inkomsten uit de mijnbouw, veiligheid en respect voor mensenrechten in de mijnbouw. IKV Pax Christi organiseert een conferentie over artisanale goudwinning in Ituri, waarbij voor het eerst alle belangrijke betrokkenen bijeenkomen.
- IKV Pax Christi adviseert en informeert het ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse ambassade. Ze organiseert samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken en het Afrika Studie Centrum enkele workshops en seminars over landconflicten in DRC en de rol van natuurlijke hulpbronnen in conflicten.
- Onder voorzitterschap van IKV Pax Christi vraagt het European Network of NGO's working in Central Africa (EURAC), een netwerk van een vijftigtal organisaties, bij Europese beleidsmakers aandacht voor human security en ontwikkeling in Centraal-Afrika.
- IKV Pax Christi oefent druk uit op de Nederlandse overheid om de structurele financiële steun aan Rwanda stop te zetten, als reactie op de betrokkenheid van Rwanda bij de gewelddadigheden in het oosten van DRC.

Soedan en Zuid-Soedan

Een jaar na de totstandkoming van de nieuwe staat Zuid-Soedan verslechtert de verhouding tussen Zuid-Soedan en Soedan drastisch. Onderhandelingen over landsgrenzen, oliebronnen en de status van Abyei lopen vast en in januari 2012 besluit de overheid van Zuid-Soedan de olieproductie stil te leggen, wat in beide landen leidt tot een financiële crisis. Onder druk van de VN Veiligheidsraad ondertekenen Soedan en Zuid-Soedan in september deelakkoorden van VN resolutie 2046 om onderlinge geschillen op te lossen. De implementatie ervan blijft echter achterwege. In Soedan nemen onder invloed van de Arabische Lente de protesten toe, maar deze worden bloedig neergeslagen. Het conflict over de grensgebieden Zuid-Kordofan, Abyei en Blauwe Nijl duurt voort en gaat gepaard met bombardementen door het Soedanese

Goudmijnwerkers in in DR Congo

leger. Burgers slaan op de vlucht naar buurlanden, ook naar Zuid-Soedan waar ruim 160.000 vluchtelingen arriveren. Ook in Darfur neemt het geweld toe. In Zuid-Soedan blijven door de crisis betalingen van politie en leger uit en neemt de criminaliteit toe. De jonge staat kampt met corruptie; activisten en journalisten die dit aanklaarten worden gearresteerd en mishandeld. In de deelstaten Unity, Jonglei en Eastern Equatoria nemen de gewelddadigheden tussen rivaliserende nomadische groepen toe.

In Soedan en Zuid-Soedan zet IKV Pax Christi zich in voor (meer aandacht voor) het beschermen van burgers, verzoening, controle op kleine wapens en dialoog tussen overheid en burgers.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi organiseert tal van trainingen en workshops over mensenrechten, de ontwikkeling van grondwet, goed bestuur, lobby, vredesopbouw en verzoening, waardoor lokale organisaties, leiders en activisten meer kennis hebben over *human security* en beter in staat zijn vredesinitiatieven te organiseren. Ook organiseert IKV Pax Christi samen met Zuid-Soedanese advocaten publieke dialogen over (inspraak op) de grondwet; zowel Soedan en Zuid-Soedan moeten een nieuwe grondwet gaan aannemen.
- In 2012 promoot en ondersteunt IKV Pax Christi lokale vredes- en veiligheidsinitiatieven tussen verschillende bevolkingsgroepen in de deelstaten Upper Nile, Eastern Equatoria en Central Equatoria met trainingen, bemiddeling, vredesbijeenkomsten en groepsdialogen en radioprogramma's, via de stations *Voice of Love* en *Bakhita Radio*, en het vredesdorp Kuron.
- Via informele discussies, gastsprekers, expertmeetings en lobbyactiviteiten informeert IKV Pax Christi geïnteresseerde burgers, Tweede Kamerleden, ambtenaren van het ministerie van Buitenlandse Zaken en van de Nederlandse ambassades in Soedan en Zuid-Soedan over actuele ontwikkelingen. Op internationaal niveau informeert IKV Pax Christi de speciale EU-afgezetant voor Soedan en Zuid-Soedan en de Nederlandse permanente vertegenwoordiging van de Verenigde Naties.
- IKV Pax Christi geeft advies en informatie aan het ministerie van Defensie, het Nederlandse leger en politie als voorbereiding op de missie *United Nations Mission in South Sudan* (UNMISS). Nederland draagt met 30 militairen, politietrainers en civiele experts bij aan UNMISS.

Oeganda

Oeganda kampt al jaren met interne politieke verdeeldheid, corruptie, mensenrechtenschendingen, geweld onder jongeren

en conflicten over land en olie. In 2012 zijn er toenemende onthullingen over corruptie, wordt de oppositie tegen het regime sterker, en neemt de stroom vluchtelingen uit het buurland DR Congo toe.

In de regio Karamoja verbetert de veiligheids situatie enigszins. Hier zet IKV Pax Christi zich al jaren in voor veiligheid van nomadengemeenschappen en respect voor mensenrechten. Samen met partnerorganisaties werkt IKV Pax Christi hier aan het verbeteren van relaties tussen gemeenschappen door het geweldloos oplossen van conflicten. In Noord-Oeganda ondersteunt alliantiepartner Amnesty International, in samenwerking met IKV Pax Christi, mensenrechtenactiviteiten in lokale gemeenschappen en leert jongeren om problemen te analyseren en deze zonder geweld op te lossen, om vervolgens toekomstmogelijkheden te onderzoeken zoals het genereren van inkomsten.

Thema: Dialoog in conflictgebieden

Een conflict speelt zich vaak niet binnen de grenzen van een land af. Dit is ook het geval bij Peace & Sports, een programma in het grensgebied van Kenia, Oeganda en Zuid-Soedan, waar rivaliserende gemeenschappen met geweld elkaars vee afhandig maken. In zulk soort situaties zet IKV Pax Christi dialoog op tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Ook stimuleert IKV Pax Christi dialoog tussen overheid en inwoners. De relatie tussen de regering en haar burgers laat in veel conflictgebieden te wensen over. Door een lange geschiedenis van ondeugdelijk bestuur hebben burgers weinig vertrouwen in hun overheid, zoals in Soedan en Zuid-Soedan. IKV Pax Christi brengt door middel van haar verschillende programma's dialoog tussen overheid en burgers op gang.

Resultaten en effecten 2012

- In samenwerking met alliantiepartner Amnesty International zet IKV Pax Christi zich in voor een effectieve dialoog tussen overheid, leger, politie, lokale leiders en burgers in Karamoja om *human security* te bevorderen door middel van diverse (lokale) bijeenkomsten en trainingen.
- In het grensgebied met Zuid-Soedan en Kenia ondersteunt IKV Pax Christi vredesbesprekingen tussen verschillende gemeenschappen van nomadische veehouders. Tijdens deze bijeenkomsten, waar honderden strijders en hun leiders bijeen komen, worden problemen over veiligheid besproken en afspraken gemaakt.
- Dankzij het gezamenlijke programma van IKV Pax Christi en Amnesty International krijgen lokale partners en

jongeren(leiders) in Noord-Oeganda (in Karamoja en Acholi) mensenrechteneducatie en conflictbeheersingstrainingen. Met deze cursussen zijn zij beter in staat (gemeenschappen te trainen om) op te komen voor hun rechten en problemen op te lossen zonder geweld. Binnen de gemeenschappen worden bewustwordingsactiviteiten georganiseerd, onder meer een campagne tijdens de Internationale Jongerendag, radio-uitzendingen en theatervoorstellingen over mensenrechten.

- Hoewel de financiering van activiteiten voor jongerengroepen vertraagd is door trage verantwoording, hebben enkele jongerengroepen in het Acholi-gebied, met ondersteuning van partnerorganisaties, het heft in eigen hand genomen. Ze genereren zelf inkomen, zijn zelfstandig de dialoog met autoriteiten aangegaan en lossen problemen in hun gemeenschap geweldloos op.
- Amnesty International en IKV Pax Christi hebben hun ken-

nis en contacten gedeeld met de Nederlandse overheid, Oegandese beleidsmakers en andere relevante ontwikkelingsorganisaties en netwerken.

- Partnerorganisaties in het Acholi-gebied hebben na training in het documenteren van mensenrechtenschendingen diverse landconflicten gedocumenteerd en gewerkt aan het ontwikkelen van een lobbystrategie.
- Een door Amnesty International ondersteunde mensenrechtenvrijwilliger slaagt erin om een volledig nieuwe school, voor meer dan 500 leerlingen, te stichten in een gebied dat veronachtzaamd wordt door de Oegandese overheid. Andere mensenrechtenvrijwilligers steunen vrouwengroepen in het opzetten van kinderopvang, zodat moeders tijd hebben om mensenrechtenkwesties te bediscussiëren en met autoriteiten te bespreken. Jeugdgroepen maken theaterstukken over mensenrechtenkwesties en klagen bijvoorbeeld gezondheidswerkers aan die medicijnen hebben gestolen.

Voetballers die voor Peace & Sports in actie komen

Palestijnse gebieden

Er vinden geen vredesonderhandelingen meer plaats. De bouw van meer nieuwe nederzettingen in de Westelijke Jordaanoever en (Oost-)Jeruzalem neemt toe. Hierdoor is er een toename van het geweld tussen kolonisten en Palestijnen in de zogenaamde C-gebieden, de door Israël bestuurde gebieden die 60% van de totale oppervlakte van de Westelijke Jordaanoever beslaan. Ondertussen lijkt de dialoog tussen de Palestijnse Autoriteit/Fatah en Hamas vast te lopen. In november escaleert de situatie tussen Israël en Gaza opnieuw.

IKV Pax Christi steunt burgerrechtenactivisten, bevordert vredesinitiatieven en faciliteert de vredesdialoog tussen verschillende groepen. *Human security* en de participatie van gemarginaliseerde groepen staan hierbij hoog op de agenda.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi weet de capaciteit van lokale organisaties in Oost-Jeruzalem te versterken. Elf Palestijnse buurten krijgen trainingen in communiceren en onderhandelen. Maar liefst 140 vrouwen nemen deel aan deze *life skill*-cursussen, onder wie ook vrouwen van het *Jerusalem Women's Parliament*. Jongeren discussiëren over hun wensen en produceren een film over de situatie in Jeruzalem.
- IKV Pax Christi start een succesvol netwerk van buurtorganisaties in Oost-Jeruzalem, het Jeruzalem Forum, en hoopt in de toekomst dit netwerk te verstevigen zodat het effectief op kan komen voor de toekomst van de Palestijnen in Oost-Jeruzalem.
- Onder de hoede van *United Civilians for Peace* pleit IKV Pax Christi in Nederland en bij de Europese Unie voor het 'labelen' van producten uit Israëlische nederzettingen. De lobby richt zich op handhaving van de eigen EU-regels en het recht van consumenten op een geïnformeerde keuze. Het krijgt steun bij verschillende Europese lidstaten, waaronder Nederland.
- Mede dankzij rondetafelgesprekken, geïnitieerd door IKV Pax Christi, in samenwerking met Kerk en Israël, staat de situatie van de Palestijnse christenen opnieuw op de agenda van Protestantse Kerk in Nederland.
- Met diverse (expert)meetings, seminars en rapporten vraagt IKV Pax Christi bij de internationale gemeenschap aandacht voor *human security* in de Palestijnse gebieden. Ook in 2012 weet IKV Pax Christi met de Olijfbomencampagne de benarde positie van Palestijnse boeren in de bezette gebieden te benadrukken en mobiliseert zij lokale mensen tot het steunen van deze boeren.
- Dankzij de steun van IKV Pax Christi aan de campagne voor

het Arab Peace Initiative komen lokale vredesactivisten in de regio bijeen. Ook Palestijnse vluchtelingen worden in deze activiteiten betrokken.

© Johannes Odz
Pelgrimagetocht naar Israël en de bezette gebieden

2. Human security en de stem van burgers in repressieve staten

IKV Pax Christi zet zich in voor het verbeteren van human security en de zeggenschap van burgers in repressieve staten. Repressieve staten zijn autocratisch van karakter. De macht ligt vaak bij één persoon, een autoritaire leider, vorst of dictator. De staat beschikt over een doeltreffend gezag en gebruikt haar macht om tegenstanders, oppositie en regelmatig ook burgers systematisch te onderdrukken. Mensenrechten worden geschonden, onafhankelijke civiele samenlevingsorganisaties en vrije pers worden beperkt of zijn verboden.

Corruptie en geen vrijheid van meningsuiting

In de jaren negentig hebben veel autocratische staten democratische karakteristieken gekregen: verkiezingen, een parlement en een formeel erkende oppositie. In wezen zijn zij echter nog repressief, want vrijheid van meningsuiting en onafhankelijke rechtspraak ontbreekt. Het systeem is vaak gebaseerd op corruptie, cliëntelisme en patronage. Repressieve overheden beschouwen democratiebevordering vaak als ongeoorloofde inmenging van buitenaf en weren dit proces. Alleen een langzame vreedzame transitie naar meer democratie heeft kans van slagen, zeker als dit proces wordt geïnitieerd en gesteund door interne groepen binnen de samenleving. Onder de bevolking heerst echter veel wantrouwen en scepsis tegenover de overheid en formele publieke instituties. Politieke participatie van burgers in repressieve staten is daarom erg laag. En als er sprake is van deelname aan politieke processen, dan vinden deze plaats buiten de gebruikelijke kanalen.

Agents of change versterken

IKV Pax Christi ondersteunt civiele *agents of change*. Dat zijn burgers, zoals vredes- of mensenrechtenactivisten, die een cruciale rol spelen in transitieprocessen in repressieve staten. Voor een vreedzame transitie is een dialoog tussen de machthebbers en burgers noodzakelijk. Met steun van de internationale gemeenschap en organisaties als IKV Pax Christi kunnen gematigde civiele agents of change als een brug tussen beiden fungeren. Hun mobiliserende en verbindende capaciteiten kunnen een verschil maken en de weg vrijmaken voor politieke verandering. Ondersteuning van buitenaf kan dit proces versterken, bijvoorbeeld door het mobiliseren van politieke en diplomatieke steun en het monitoren van de mensenrechtensituatie.

Armenië en Azerbeidzjan

Als gevolg van de vastgelopen onderhandelingen over Nagorno Karabach nemen de spanningen tussen Armenië en Azerbeidzjan in 2012 toe. De wapenstilstand wordt meerdere malen in de grensgebieden geschonden, maar verdere escalatie blijft uit. Vrijheid van meningsuiting blijft zeer gelimiteerd in Azerbeidzjan: kritische journalisten en vreedzame demonstranten riskeren een gevangenisstraf. Ook de bewegingsvrijheid voor maatschappelijke organisaties is nog altijd zeer beperkt. Toch weten mensenrechtenactivisten internationaal aandacht te trekken voor het gebrek aan democratie en mensenrechten in Azerbeidzjan. Tijdens het *Eurovision Song Festival*, dit keer in Baku, protesteren zij met de grootschalige campagne 'Sing for Democracy'.

Binnen het gezamenlijke programma van IKV Pax Christi en alliantiepartner Free Press Unlimited zet IKV Pax Christi zich in voor het vredesproces in Armenië en Azerbeidzjan en stimuleert zij de dialoog tussen overheden en burgers.

Resultaten en effecten 2012

- Alliantiepartner Free Press Unlimited verbetert de dialoog tussen Armeniërs en Turken met het uitwisselingsproject met de lokale Armeense en Turkse omroepstations: Lori TV in Vanadzor, Armenië, en Serhat TV in Kars, Turkije. Voor het derde jaar creëert het project wederzijds begrip tussen de Armeniërs en Turken en publieke discussie over verzoening in de regio. Dit keer nemen ook sport- en cultuurverslaggevers deel aan de uitwisseling en produceren de stations enkele humoristische onderwerpen over xenofobie en nationalisme.
- IKV Pax Christi besluit de steun aan het parallelle onderhandelingsproces tussen Armeniërs en Azerbeidzjani's, het zogeheten *Independent Civil Minsk Process*, te staken met als voornaamste redenen: het gebrek aan vooruitgang, een tekort aan financiële middelen en het ontbreken van een officieel vredesproces om bij aan te haken. Vanaf 2013 zal

de focus liggen op het activeren van zelfreflectie in beide samenlevingen op meer interne kwesties.

- IKV Pax Christi en alliantiepartner Free Press Unlimited erkennen het belang van onafhankelijke media en ondersteunen journalisten in de regio met trainingen, onder meer voor *Baku School of Journalism* in Azerbeidzjan en *Lori TV* in Armenië. De eerste stappen voor Kanal 13, het eerste online televisiestation in Azerbeidzjan, worden gezet en medewerkers krijgen een training van Sybren Terpstra van Omrop Fryslân.

Georgië

Abchazië, dat zich na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie onafhankelijk verklaart, krijgt in 2012 een nieuwe (de facto) regering. Deze pleit met een harde retoriek voor een behandeling als een werkelijke staat in de internationale arena, wat leidt tot verdere afzondering van de Westerse wereld. De komst van de nieuwe president in Zuid-Ossetië leidt allesbehalve tot veranderingen: de situatie blijft er tamelijk uitzichtloos zonder verbeteringen in mensenrechten, transparantie en elementaire voorzieningen. In de aanloop naar de verkiezingen in Georgië, tijdens de herfst, neemt de onrust toe. De regering treedt repressief op tegen aanhangers van de oppositie, die desondanks de verkiezingen wint. De nieuwe regering onderneemt stappen om de relatie met Rusland te verbeteren.

IKV Pax Christi maakt zich sterk voor dialoog en samenwerking tussen Georgiërs en Osseten, en tussen Georgiërs en Abchaziërs. Tevens ondersteunt IKV Pax Christi burgers bij het overbrengen van aanbevelingen aan beleidsmakers rondom het vredesproces en dagelijkse problemen die een gevolg zijn van het conflict.

Resultaten en effecten 2012

- Tijdens een bijeenkomst van IKV Pax Christi en Berghof Foundation ontmoeten Georgiërs, Osseten en Abchaziërs elkaar, wisselen zij van gedachten en leren zij samen te werken met geschiedenis en biografisch materiaal.
- Hoogopgeleide Georgische, Abchazische en Zuid-Ossetische jongeren ontwikkelen met steun van IKV Pax Christi een gezamenlijk projectvoorstel en werven hiervoor aanvullende financiering.
- IKV Pax Christi informeert het ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse ambassade en wijst hen op het belang van het vredesproces, democratisering en persvrijheid in Georgië.
- Inwoners van Georgië, Zuid-Ossetië en Abchazië ontvangen actuele informatie over de situatie in hun regio via televisie-documentaires, gesteund door IKV Pax Christi en Free

Press Unlimited. Speciale aandacht is er voor de beleving van gemarginaliseerde groepen en de gevolgen van conflicten.

- Dankzij een multimediatraining door IKV Pax Christi's alliantiepartner Free Press Unlimited verbetert de capaciteit van 24 journalisten uit Georgië, Armenië and Azerbeidzjan.
- IKV Pax Christi stopt met het financieren van frequente bijeenkomsten voor het Civil Forum – Place for Peace (voorheen het Georgian-Ossetian Civil Forum), omdat herhaaldelijk blijkt dat de bijeenkomsten focus missen. Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst richten de deelnemers zich op coaching en het begeleiden van projectontwikkeling. Verschillende projecten worden ontwikkeld als gevolg van deze bijeenkomst.

Irak

Thema: Gender, vrede en veiligheid

Vrouwen in conflictgebieden zijn op allerlei manier slachtoffer van het conflict en de onveiligheid. Toch worden zij vaak buitengesloten tijdens belangrijke beslissingen hierover. IKV Pax Christi betreft vrouwen actief bij vredesopbouw en het verbeteren van hun eigen veiligheid. Het potentieel van gender voor het duurzaam oplossen van conflicten – en in het bijzonder van vrouwen als agents of change - is tot nu toe nog te vaak onderbelicht gebleven. Gender speelt een belangrijke rol in de vredesprogramma's van IKV Pax Christi. In Irak traint IKV Pax Christi vrouwen en betreft hen bij de organisatie van veiligheid en lokale discussies over politiek en vredesopbouw.

Irak ondervindt opnieuw een politieke crisis door de patstelling van de politieke partijen, waardoor effectieve hervormingen en een gedegen voorbereiding van de verkiezingen in 2014 uitblijven. Corruptie en geweld zijn aan de orde van de dag, net als repressie tegen mensenrechten- en vredesactivisten, rechters en journalisten. IKV Pax Christi ondersteunt vredesactivisten die zich sterk maken voor democratisering en de *rule of law*, en die opkomen voor de rechten van vrouwen en minderheden. Ook faciliteert IKV Pax Christi ontmoetingen tussen verschillende etnische en religieuze bevolkingsgroepen, jongeren en politici.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi geeft partnerorganisaties trainingen in lobby and advocacy voor het verbeteren van hun capaciteit en strategie. Ook krijgen partnerorganisaties en activisten workshops over persvrijheid en journalistiek.
- Met steun van IKV Pax Christi gaan jongeren aan de slag

Vrouwen actief in vredesprogramma Irak

met de rechten van minderheden, in de vorm van debatten, kunst, sportevenementen en campagnes. Zowel op nationaal als regionaal niveau vinden er uitwisselingen plaats tussen jongeren, waardoor tolerantie en acceptatie van de ander wordt gestimuleerd.

- In Kirkuk werkt IKV Pax Christi met partners aan het betrekken van vrouwen bij de organisatie van veiligheid en lokale discussies over politiek en vredesopbouw. In 2012 worden 20 vrouwen getraind, die vervolgens door de politie in Kirkuk in dienst worden genomen. Door hun aanwezigheid wordt de drempel voor andere vrouwen om naar de politie te stappen en aangiften te doen verlaagd.
- In Basra werkt IKV Pax Christi met een netwerk van organisaties genaamd Basra Network for Peace and Development (BNPD). Door een 'learning by doing' benadering leert het netwerk te lobbyen en ontstaat er beleidsdialogue tussen het maatschappelijk middenveld en de lokale politiek. De gevoerde campagne voor betere scholen levert direct resultaat: de gouverneur van Basra plaatst mobiele schoolunits in arme wijken waar niet genoeg scholen zijn voor kinderen.

Libanon

Libanon wordt al jaren geteisterd door een politieke spagaat: pro-Westerse aanhangers staan tegenover pro-Assad-aanhangers. Ook is Libanon verdeeld volgens confessionele lijnen. Het land kampt met repressie en mensenrechtenschendingen. De situatie in buurland Syrië zet de boel op scherp: in Libanon nemen interne spanningen toe, onder andere door de toename van het aantal vluchtelingen en door de komst van activisten uit Syrië.

IKV Pax Christi zet zich in voor het verbeteren van human security, ondersteunt het proces van sociale cohesie en vraagt aandacht voor de situatie van jongeren en (Syrische en Palestijnse) vluchtelingen.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi steunt partnerorganisaties, zodat zij beter toegang hebben tot beleidsmakers en politici. Ondanks dat de ogen gericht zijn op Syrië, weten partnerorganisaties in Libanon de dialoog tussen overheid en burgers over human security en mensenrechten voort te zetten door middel van seminars, rapporten, lobby en media-aandacht.

Syrië

Campagne: Adopt a Revolution

Met de campagne *Adopt a Revolution* ondersteunt IKV Pax Christi in 2012 de lokale burgercomités en burgerinitiatieven in Syrië. Zij zetten zich op een vreedzame manier in voor vrijheid en waardigheid in een democratisch Syrië. Het gaat hierbij om het organiseren van demonstraties, onderwijsprojecten en hulpacties voor vluchtelingen. Ondersteuning van de vreedzame opstand en burgerinitiatieven is belangrijk voor de transitie naar een open samenleving.

De vreedzame opstand voor vrijheid en waardigheid in Syrië van maart 2011 slaat om in een bloedige burgeroorlog tussen revolutionairen en Assad-aanhangers. Het regime van Assad verliest macht. Tegelijkertijd blijft de oppositie politiek verdeeld. Maar noch Assad noch de rebellen zijn in 2012 sterk genoeg om de burgeroorlog te winnen of zwak genoeg om hem te verliezen. Regionale betrokkenheid bij het conflict ligt op de loer, evenals religieus geweld.

De ontwikkelingen in Syrië vergen van IKV Pax Christi een gewijzigde aanpak, omdat het land niet langer alleen een repressieve staat is maar een land in transitie en in oorlog, waarin nieuwe actoren en organisaties belangrijke functies vervullen. IKV Pax Christi blijft lokale geweldloze activisten ondersteunen en bottom-up vredesactiviteiten stimuleren.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi ondersteunt vreedzame partnerorganisaties en lokale activisten in Syrië met financiële steun, advies en seminars, zodat zij ondanks de groeiende repressie en het toenemende geweld kunnen blijven opereren. Met steun van IKV Pax Christi weten partnerorganisaties zich een nieuwe rol in de veranderde situatie toe te eigenen. Zij zijn in staat hun kennis aan te passen aan nieuwe actuele onderwerpen, zoals sektarisch geweld en dialoog met gewapende groeperingen.
- Met de campagne *Adopt a Revolution* ondersteunt IKV Pax Christi lokale burgercomités en burgerinitiatieven in Syrië: van geweldloze demonstraties tot onderwijsprojecten, met als doel alle verschillende religieuze en etnische groepen

als gelijke burgers te laten samenleven in een vreedzaam en democratisch Syrië.

- IKV Pax Christi vraagt bij beleidsmakers in Den Haag en Brussel aandacht voor de burgeroorlog, de politieke transitie en de bescherming van activisten in Syrië.
- IKV Pax Christi werkt intensief samen met diverse nationale en internationale organisaties en netwerken om aandacht te vragen voor de ontwikkelingen in Syrië.

3. Veiligheid en ontwapening

In gewapende conflicten zijn het vooral burgers die het meest te lijden hebben onder het geweld. Het statelijke perspectief op vrede en veiligheid, de internationale wapenhandel, het gebruik van inhumane wapens en ongereguleerde nieuwe militaire technologieën zijn onderling verbonden elementen die de cyclus van een conflict voeden.

Via internationale coalities werkt het team Veiligheid en Ontwapening van IKV Pax Christi aan beleidsbeïnvloeding met als focus de bescherming van burgers in conflictgebieden. Zo draagt IKV Pax Christi bij aan de totstandkoming van een internationaal wapenhandelsverdrag en aan een verbod op wapens die geen onderscheid kunnen maken tussen soldaten of burgers, zoals clusterbommen of kernwapens. Via onderzoek, publieksacties en lobby zet IKV Pax Christi de humanitaire impact van verschillende wapens en wapensystemen op de agenda (verarmd uranium, drones of killer robots). Ook voert ze met lokale partners in conflictgebieden, zoals Zuid-Soedan, primair onderzoek uit naar lokale veiligheidsbehoeftes en vredesmissies.

Human security

De internationale impasse rondom Syrië bewijst dat de theorieën van responsibility to protect en protection of civilians soms in schril contrast staan met de werkelijkheid. Human security mag dan hoog in het vaandel staan en steeds meer aandacht krijgen tijdens internationale afspraken over veiligheid, in de praktijk valt er nog veel terrein te winnen.

IKV Pax Christi draagt bij aan en bevordert het nationale en internationale debat over veiligheid door middel van onderzoek, lobby en actie. Zij lobbyt bij politici, defensie en andere actoren voor een koers waarbij de veiligheid van burgers centraal staat. Hiervoor werkt IKV Pax Christi samen met lokale, nationale en internationale organisaties, activisten, instellingen en universiteiten.

Resultaten en effecten 2012

- Met onderzoek, publicatie en lobby vraagt IKV Pax Christi aandacht voor de bescherming van burgers. Zowel nationaal als internationaal kaart zij het belang van *human secu-*

riety aan, zoals protection of civilians in Syrië. De bescherming van burgers in gewapende conflicten staat hierdoor op de politieke agenda in Den Haag.

- IKV Pax Christi versterkt haar contacten met beleidsmakers van de NAVO en de Verenigde Naties en pleit voor het ontwikkelen van *human security* capaciteiten.
- IKV Pax Christi draagt bij aan de missiespecifieke opleiding voor Nederlandse deelnemers aan UNMISS (VN-vredesmacht in Zuid-Soedan) door een *human security* perspectief op Zuid-Soedan te presenteren.

Inhumane wapens: clustermunitie, explosieve wapens en wapenhandel

Campagne: Stop Explosive Investments

Met de campagne Stop Explosive Investments van de Cluster Munition Coalition wil IKV Pax Christi investeringen in producenten van clustermunitie een halt toe te roepen. Door lobby en seminars pleit IKV Pax Christi voor een verbod op financiële investeringen in producenten van clustermunitie.

IKV Pax Christi pleit voor een verbod op inhumane wapens en voor een effectieve regulering en controle op de wapenhandel. Onacceptabel leed bij burgers moet worden voorkomen en het aantal burgerslachtoffers moet verminderen. Nog altijd worden inhumane wapens zoals landmijnen en clustermunitie gebruikt. In 2012 schromen de landen Syrië en Soedan het gebruik van clustermunitie niet. In september vraagt de secretaris-generaal van de Verenigde Naties aandacht voor het leed dat explosieve wapens in bevolkte gebieden veroorzaken. Desondanks worden deze wapens nog steeds veelvuldig ingezet in bevolkte gebieden onder meer in Syrië, Irak, Afghanistan en de Palestijnse gebieden.

Resultaten en effecten 2012

- In samenwerking met de Belgische organisatie *Fairfin* komt IKV Pax Christi met een update van het rapport 'Worldwide Investments; a shared responsibility'. Mede dankzij IKV Pax Christi's lobby en seminars over een verbod op financiële investeringen in producenten van clustermunitie zeggen steeds meer financiële instellingen toe niet meer te investeren in producenten van clustermunitie. Ook is er een toename in het aantal overheden dat zich wil uitspreken tegen deze investeringen en dat aangeeft te werken aan wetgeving die investeringen in clustermunitie verbiedt. Nederland kondigt wetgeving op directe investeringen aan per 1 januari 2013.
- In 2012 is de *Convention on Cluster Munitions (CCM)* twee jaar oud. IKV Pax Christi blijft zich inzetten voor een universele toepassing en naleving van dit verdrag. In 2012 ratificeren acht landen het verdrag. De teller staat inmiddels op 111 ondertekende staten, waaronder 75 geratificeerde staten.
- Het onderzoek in opdracht van IKV Pax Christi en Oxfam Novib naar investeringen van Nederlandse financiële instellingen in bedrijven die omstreden communicatieapparatuur leveren aan Syrië, wordt breed uitgemeten in de media (onder andere in het RTL Nieuws).
- IKV Pax Christi is lid van de stuurgroep van de Eerlijke Bankwijzer en draagt daarmee actief bij aan verduurzaming en transparantie van banken.
- In maart 2012 wordt de jonge coalitie *International Network on Explosive Weapons (INEW)* in New York gelanceerd, waarvan IKV Pax Christi medeoprichter is. INEW en IKV Pax Christi voeren gesprekken met afgevaardigden van de Verenigde Naties en internationale en Nederlandse beleidsmakers over het gebruik van explosieve wapens in bevolkte gebieden.
- Drones, onbemande luchtvaartuigen, worden veelvuldig ingezet zonder dat er internationale regels zijn voor het gebruik van deze nieuwe technologie. IKV Pax Christi stimuleert het debat over en lobbyt voor de regulering van bewapende onbemande vliegtuigen.
- IKV Pax Christi pleit voor een effectieve regulering en controle op wapenhandel door zich al jaren in te zetten voor een internationaal juridisch bindend wapenhandelsverdrag (*Arms Trade Treaty*). IKV Pax Christi voert samen met Amnesty International en Oxfam Novib actie in Nederland, is actief aanwezig tijdens de onderhandelingen bij de Verenigde Naties in New York over een dergelijk verdrag en steunt de Campagne tegen Wapenhandel bij het uitbrengen van het jaarlijkse overzicht van de Nederlandse wapenexport.
- IKV Pax Christi maakt zich sterk voor een internationaal verbod op wapens vervaardigd met verarmd uranium, brengt hierover twee rapporten uit en doet uitgebreid veldonderzoek naar de gevolgen van het gebruik van verarmd uranium in Irak.

Nucleaire ontwapening

IKV Pax Christi streeft naar een kernwapenvrije wereld. Op het gebruik van nucleaire wapens heerst een algemeen taboe, echter het hebben van en het dreigen met de nucleaire wapens zelf wordt niet gestigmatiseerd. Prominente officieren, parlementariërs en zelfs presidenten spreken zich uit voor een

kernwapenvrije wereld. IKV Pax Christi zet zich intensief in om het thema hoog op de politieke agenda te houden. Met behulp van onderzoek, lobby en campagnes pleit zij voor een wereld zonder kernwapens.

Resultaten en effecten 2012

- Na jarenlange lobby door IKV Pax Christi tekent eind 2012 een overgrote meerderheid van de Tweede Kamer voor een motie voor het terugsturen van de in Nederland gestationeerde kernbommen naar de Verenigde Staten.
- IKV Pax Christi heeft regelmatig contact met staten over de humanitaire impact van kernwapens, het opbouwen van een structuur voor een kernwapenvrije wereld en een verbod op kernwapens.
- IKV Pax Christi wordt internationaal (h)erkend als kenniscentrum op gebied van nucleaire ontwapening en spreekt veelvuldig op bijeenkomsten georganiseerd door denktanks en overheden in Europa en de Verenigde Staten.
- IKV Pax Christi mobiliseert publieke en politieke steun voor

nucleaire ontwapening. Ze publiceert diverse artikelen en rapporten, organiseert een crash course in nucleaire diplomatie voor acht studenten, diverse side events bij diplomatieke conferenties, een debat in Humanity House in Den Haag en een publieke actie bij de Tweede Kamer.

- IKV Pax Christi werkt intensief aan het opbouwen en het versterken van internationale netwerken. IKV Pax Christi zit in de stuurgroep van ICAN en voert het secretariaat van Abolition 2000. Als onderdeel van deze netwerken is IKV Pax Christi in een unieke positie om de wereldwijde lobby te coördineren.

Campagne: No Nukes

Het No Nukes-team van IKV Pax Christi werkt aan een kernwapenvrije wereld. Met behulp van onderzoek, lobby en campagnes vraagt IKV Pax Christi aandacht voor nucleaire ontwapening. Internationale veiligheid en kernwapens staan weer hoog op de politieke agenda.

Met de campagnes NoNukes vraagt IKV Pax Christi aandacht voor nucleaire ontwapening.

DDR (Demobilization, Disarmament and Reintegration) en SSR (Security Sector Reform)

Het verbeteren van de veiligheid van burgers en hun gemeenschappen staat centraal in dit programma. IKV Pax Christi pleit er voor dat lokale veiligheidsbehoeften worden meegenomen in ontwapeningsprocessen en bij de hervorming van de beveiligingssector (security sector reform). Daarnaast richt IKV Pax Christi zich op het verbinden van internationale ontwapeningsprocessen met lokale veiligheidsinitiatieven.

De internationale gemeenschap investeert steeds meer in het verbeteren van de veiligheid in fragiele staten. Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken start met een kennisplatform over veiligheid en de rule of law, waaraan IKV Pax Christi deelneemt.

Resultaten en effecten 2012

- IKV Pax Christi adviseert over kwesties rondom DDR en CSAC (*Community Security and Arms Control*) aan diverse instanties en organisaties, waaronder het ministerie van Buitenlandse Zaken, ministerie van Defensie en de Verenigde Naties.
- IKV Pax Christi ondersteunt de coalitie South Sudan Action Network on Small Arms (SSANSA). De coalitie schrijft enkele beleidsnotities en doet verslag van de ontwikkelingen in Zuid-Soedan via Radio Miraya dat een groot publiek bereikt.
- IKV Pax Christi organiseert een slotconferentie over Peace Security and Development (PSD) en heeft gesprekken met de afgevaardigden van de Verenigde Naties over dit onderwerp.
- IKV Pax Christi onderhoudt nauwe contacten met internationale actoren en universiteiten met betrekking tot DDR en SSR.

4. Netwerken voor conflictpreventie en vredesopbouw

Het belang van regionale intergouvernementele organisaties (RIGO's, zoals de Europese Unie, ASEAN, *de Association of Southeast Asian Nations*, Afrikaanse Unie of Arabische Liga) neemt toe. Tegelijkertijd neemt ook hun belangstelling voor conflictpreventie en conflictbemiddeling toe. Dit was in 2012 merkbaar rondom burgeroorlog in Syrië, de Hoorn van Afrika en in Mali. De Arabische Liga hield zich intensief met Syrië bezig. De Afrikaanse Unie en *Economic Community Of West African States* (ECOWAS) zochten steun van de VN voor hun inspanningen om de gewelddadige conflicten te stoppen. Het is voor IKV Pax Christi en haar partners van groot belang dat wij onze invloed zowel bij de Verenigde naties als bij de regionale intergouvernementele organisaties versterken. Netwerken van

civil society-organisaties kunnen hierbij een effectief instrument zijn. Daarom investeert IKV Pax Christi in deze netwerken van civil society-organisaties, zoals het mondiale *Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict* (GPPAC) en Pax Christi Internationaal. Zij hebben het vermogen om de stem van burgers te laten horen binnen de internationale gemeenschap en zo het beleid van de Europese Unie, de Verenigde Naties, Afrikaanse Unie en de andere organisaties te beïnvloeden.

Resultaten en effecten 2012

- Binnen het GPPAC-netwerk is in 2012 het *Crossborder* partnernetwerk van de pastoralisten versterkt in Oeganda, Zuid-Soedan en Kenia.
- De focus van het GPPAC-netwerk is in 2012 verder gericht op ondersteuning van internationale lobby op het gebied van nucleaire ontwapening.
- In 2012 heeft IKV Pax Christi een EU-advocacy officer in Brussel aangesteld en één bij de Verenigde Naties in New York. Dit heeft geleid tot een grotere effectiviteit van onze advocacy richting EU en de Verenigde Naties onder meer als het gaat om Soedan en op meer focus en samenwerking met de netwerken Pax Christi Internationaal, GPPAC, en andere internationale non-gouvernementele organisaties.

6. Partners

IKV Pax Christi werkt op basis van haar missie en centrale waarden samen met een grote diversiteit aan partners in fragiele en repressieve landen: in gemeenschappen gewortelde (community based) organisaties, op religie gebaseerde (faith based) organisaties, traditionele ledenorganisaties, civiele organisaties, netwerken en non-gouvernementele organisaties en met individuele burgers. Bovendien werken wij samen met lobbyorganisaties, non-gouvernementele organisaties, kennis- en onderzoeksinstellingen en internationale netwerken.

De invulling van het partnerschap kan per land sterk verschillen. In veel fragiele landen werkt IKV Pax Christi vooral met informele groepen met een groot gezag en mobiliserend vermogen in hun eigen samenleving. In repressieve landen, waar het niet altijd mogelijk is om een partnerschap aan te gaan met organisaties omdat deze verboden zijn, werken we ook samen met andersoortige partners, zoals uitgeverijen, onafhankelijke bibliotheken of individuele burgers die gezag hebben binnen hun gemeenschap.

De samenwerking tussen IKV Pax Christi en haar partners is gebaseerd op:

- gedeelde waarden;
- gemeenschappelijke doelen;
- wederzijds respect en vertrouwen;
- gelijkwaardige en wederkerige verhoudingen en
- eigen verantwoordelijkheid.

De samenwerking bestaat uit:

- ondersteuning (financieel, maar ook moreel, politiek en d.m.v. capaciteitsopbouw). Financiële ondersteuning maakt niet per definitie deel uit van de samenwerking;
- gezamenlijke actie (bijvoorbeeld gezamenlijke mediatie of lobby en advocacy);
- verbinding (als makelaar verbinden wij partners in netwerken met elkaar en bieden hen zo toegang tot kennis, machthebbers en kapitaal).

Om onze onafhankelijkheid en ook die van onze partners te waarborgen, hebben partnerorganisaties geen formele bestuurlijke zeggenschap. Zij bevinden zich vaak aan verschillende kanten van de scheidslijn in conflictsituaties en hebben te maken met repressie en bedreiging door strijdende partijen

of de overheid, niet alleen van de 'vijandige' partij, maar vaak ook van hun eigen samenleving. In die situatie is het dragen van formele medeverantwoordelijkheid niet alleen moeilijk haalbaar, maar ook bedreigend voor de partnerorganisatie.

Wel raadpleegt IKV Pax Christi haar partners intensief bij het opstellen van de jaarplannen voor subprogramma's door middel van periodieke partnerconferenties waarin gezamenlijk analyses en strategieën worden opgesteld. Partners worden betrokken bij de leeragenda van IKV Pax Christi op specifieke thema's. In 2012 is onder meer het thema *mediation / facilitation* in een gezamenlijk leerprogramma verdiept.

Het contract tussen programmaleiders en partners kan zonder meer intensief worden genoemd. Los van veelvuldig telefonisch of skype-contract legden onze programmaleiders in totaal in 2012 79 veldbezoeken af.

IKV Pax Christi kent een klachtenregeling voor partners. In 2012 zijn er geen klachten van partners ontvangen.

Ministerie
van
Vrede

 vfonds
investeert in vrede

Het Ministerie van Vrede wordt mede mogelijk gemaakt door het vfonds

De Minister en Staatssecretaris van Vrede

7. Samen met de samenleving

IKV Pax Christi hecht als vredesbeweging sterk aan het betrekken van mensen uit eigen land bij maatschappelijke en politieke vredesvraagstukken en vredeswerk. Dat doet zij op twee verschillende manieren: zij organiseert en mobiliseert kritisch mondiaal burgerschap. Bij het organiseren van mensen is de inzet gericht op het bevorderen van dialoog en relatie, die vorm vindt binnen het Ministerie van Vrede. Daarnaast is het mobiliseren van mensen meer zendend en doelgericht. Geëngageerde burgers moeten kunnen participeren in (politieke) acties van IKV Pax Christi. In 2012 is verder gewerkt aan de meerjarencommunicatiestrategie die in 2011 is ingezet en die inspeelt op de behoefte aan verdere concretisering en zichtbaarheid van het vredeswerk. IKV Pax Christi wil de leidende beweging voor vrede zijn en daarom het eigen werk concreter en toegankelijker vertalen in aansprekende campagnes. Door onze waarden, unieke kennis en inspirerende verhalen op een aansprekende manier uit te dragen, werken we aan een helder en herkenbaar imago bij publiek, partners en politiek. Het effectief verbinden van deze drie dimensies leidt naar verwachting tot het vergroten van meer engagement en het wederzijds leren en inspireren. Ook een grotere naamsbekendheid en een herkenbaarder profiel zullen naar verwachting bijdragen aan

de legitimiteit van het vredeswerk en de politieke impact ervan versterken.

Het Ministerie van Vrede moedigt mensen in Nederland aan en inspireert hen om onder de vlag van een Ambassade van Vrede in de Vredesweek activiteiten te organiseren. Om plekken te creëren waar mensen in hun gemeenschap naar toe kunnen gaan, om samen te komen voor vrede. Na een mooie start in 2011 gebeurde dat in 2012 bij 28 ambassades van Vrede in Nederland. Meer dan een verdubbeling ten opzichte van het jaar ervoor. 'Onze' ambassades hebben meer dan 160 activiteiten georganiseerd waar duizenden mensen aan hebben deelgenomen. Niet alleen op de Vredesambassades, maar ook op andere plaatsen in Nederland hebben *peacedinners*, vieringen discussieavonden plaatsgevonden. Dit laat zien dat het Ministerie van Vrede niet alleen een campagne voor, maar ook door betrokken burgers is. Zij laten hun betrokkenheid en actiebereidheid zien door zich in te zetten voor internationale vredeskwesties.

In 2012 is de campagne *Powered by Peace* over de problematiek van grondstoffen en conflict van start gegaan. De campagne creëert enerzijds bewustwording en biedt anderzijds mogelijkheden voor concrete actie door Nederlandse burgers.

Op Bevrijdingsfestival 2012 vroeg IKV Pax Christi aandacht voor de campagne *Adopt a Revolution*

Zo konden mensen bellen met hun energiebedrijf om te vragen waar hun energie vandaan komt. Rond dit thema is materiaal ontwikkeld zoals brochures en filmpjes, er zijn tientallen evenementen georganiseerd en tijdens de jaarlijkse vredesweek waren 26 'ambassades van Vrede' verspreid door het hele land ermee bezig.

Zeer actief was de minister van Vrede, Jörgen Raymann. Hij vroeg niet alleen aandacht voor *Powered by Peace*, maar zette zich op bijeenkomsten en in de media gepassioneerd in om verschillende groepen in de samenleving in het algemeen te laten zien hoe belangrijk vrede is en waarom gewapende conflicten moeten stoppen. Ook de staatssecretaris van Vrede, componist Merlijn Twaalfhoven, was zeer actief. Voor de presentatie van het onderzoek van de Eerlijke Bankwijzer naar investeringen van Nederlandse banken in kernwapenproducenten, waar IKV Pax Christi aan deelneemt, componeerde Merlijn Twaalfhoven bijvoorbeeld de "Opera der Woedende Bankklanten". Boodschap: Stop investeringen in kernwapenproducenten!

Tijdens de Vredesweek werden vanouds de bekende 'vredesdiensten' gehouden, kerkdiensten waarin dankbaar gebruik gemaakt wordt van een breed scala aan liturgische suggesties rondom het thema van de Vredesweek: *Powered by Peace*. Naar schatting was er in 2.000 protestantse en katholieke kerken aandacht voor de vraag naar vrede en minimaal vijf maal was er een actief bondgenootschap met andere religies.

In 2012 ging ook de campagne 'Adopt a revolution' van start waarin om steun werd gevraagd voor het geweldloze verzet tegen het regime en het geweld in Syrië. Een lastig thema voor het Nederlandse publiek gezien de algemene beeldvorming over het Midden-Oosten, maar ook noodzakelijk omdat deze voorvechters van mensenrechten en democratie onze steun verdienen. De campagne en onze Syrische gasten zijn in maart en mei uitgebreid in de publiciteit geweest, op TV en kranten en op de radio. De lancering in De Balie te Amsterdam werd goed bezocht. Ook waren we op 5 mei tijdens vijf Bevrijdingsfestivals aanwezig en toonden ruim duizend bezoekers zich solidair met de burgers in Syrië.

De eigen website en de sociale media spelen een steeds grotere rol in de communicatie-uitingen. In september lanceerde IKV Pax Christi een nieuwe Nederlandstalige website. Naar schatting zijn er maandelijks 5.000 unieke bezoekers van de website. Tevens is gestart met de nieuwe Engelstalige website die in 2013 wordt gelanceerd. Daarnaast zijn er afzonderlijke websites voor het Ministerie van Vrede en *No Nukes*, een campagne tegen kernwapens.

Maandelijks wordt de digitale nieuwsbrief van IKV Pax Christi uitgegeven die meer dan 4.000 abonnees heeft en er is een speciale nieuwsbrief van het Ministerie van Vrede. Ook geeft

IKV Pax Christi nog een papieren magazine uit, *Vrede.Nu*. Deze laatste uitgave verscheen vier keer, waarvan eenmaal als speciale *Vredeskrant*. De oplage van deze laatste uitgave is dertigduizend.

In 2012 is het online campagnevoeren versterkt. Door deze strategischer in te zetten versterkt deze de campagnes van IKV Pax Christi. Dit heeft geleid tot een gestage groei van het aantal vrienden en volgers op Facebook, Twitter en YouTube. Over 2012 volgden zo'n 10.000 mensen onze activiteiten op de sociale media. Medewerkers van IKV Pax Christi zijn eveneens actief op Facebook, Twitter en als blogger.

In de aanloop naar de parlementsverkiezingen in 2012, lanceerde IKV Pax Christi ook de *Vredesstemwijzer*, met speciale vragen over het thema grondstoffen en conflict. Burgers werden uitgedaagd om de stemwijzer in te vullen en er zo achter te komen hoe politieke partijen scoren op het gebied van vrede in het algemeen, en grondstoffen en conflict in het bijzonder. Bij een lage score voor de favoriete politieke partij werd de potentiële stemmer aangespoord om een persoonlijke boodschap naar politici van die partij te sturen om een oproep om die standpunten op het gebied van vrede aan te scherpen.

Vermeldingen in de traditionele media als kranten, radio en televisie blijven van grote betekenis. Artikelen over activiteiten van IKV Pax Christi, inclusief het ministerie van Vrede, verschenen 353 keer in kranten en tijdschriften. Er waren 69 optredens op de radio en 1 televisieoptreden. Daarnaast zijn er nog veel vermeldingen in buitenlandse media, waaronder in Scandinavië, over de aanklachten tegen oliemaatschappij Lundin wegens mensenrechtenschendingen in Soedan. Het Zweedse 'achtuurjournaal' opende met het feit dat de aandeelhoudersvergadering van Lundin op hun verantwoordelijkheid was gewezen.

In 2012 zijn er acht publieke themabijeenkomsten georganiseerd in ons pand in Hoog Catharijne te Utrecht, waaronder zogenoemde borrels over Afrika, de Balkan en de Kaukasus. Daarnaast waren er themabijeenkomsten die IKV Pax Christi met andere organisaties organiseerde over Syrië, No Nukes en Peace and Sports (Oeganda).

IKV PAX
CHRISTI

NACHT VAN DE VREDE 21 september 2012

poweredbypeace

Checkpoint Cinema XL

Teun van de Keuken (KEURINGSDIENST VAN WAARDE) **praat over activisme en conflict met Sywert van Lienden** (G500), **Ali Atassi** (SYRISCH ACTIVIST) **en jou!**

19.30 - 23.00 uur Theater Kikker Utrecht

NetwerkCafé

Met Eduard Nazarski (AMNESTY), **Rob Vreeken** (DE VOLKSKRANT), **Koen Groot** (CLINGENDAEL) **en vele anderen.**

20.30 - 22.30 uur EKKO Utrecht

Toegang: **GRATIS** Ga voor inschrijven en het hele programma naar: www.nachtvandevrede.nl

www.ikvpaxchristi.nl

 **vrede van
utrecht 2012**
initiatief door gronden

De Nacht van de Vrede wordt mede mogelijk gemaakt door het vfonds

 vfonds
investeert in vrede

Het thema van de Vredesweek 2012 en de Nacht van de Vrede stond in het teken van Grondstoffen en conflict

8. Fondsenwerving

Particuliere fondsenwerving

De particuliere fondsenwerving is een belangrijke inkomstenbron voor IKV Pax Christi. Deze bestaat uit jaarlijkse collecte tijdens de vredesweek, contributies en donaties van ruim 4.000 leden en donateurs, giften, schenkingen en nalatenschappen. De inkomsten uit particuliere fondsenwerving zijn in 2012 ongeveer gelijk gebleven. Voor de financiële verantwoording van ontvangen fondsen verwijzen wij naar de jaarrekening 2012 te downloaden is vanaf www.ikvpaxchristi.nl.

Donateurs en leden zijn in 2012 zowel telefonisch als per post benaderd met het verzoek om een structurele gift te doen. Een aantal malen werden zij ook benaderd met een verzoek om een aanvullende gift, onder andere voor vredesinitiatieven in Syrië, het internationaal wapenhandelverdrag: om de wapenhandel wereldwijd aan banden te leggen en de problematiek rond het winnen van grondstoffen. IKV Pax Christi is veel dank verschuldigd aan een grote groep gulle gevers die al jaren het vredeswerk een warm hart toedraagt.

Gedragcodes en regels

IKV Pax Christi volgt voor zijn fondsenwerving de gedragcodes en regels zoals die zijn vastgesteld door de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI), het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF), het Nederlands Genootschap voor Fondsenwerpers (NGF) en de Belastingdienst. IKV Pax Christi (en Vereniging Pax Christi en IKV) zijn door het ministerie van Financiën respectievelijk de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). IKV Pax Christi is in bezit van het keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Als relatief kleine fondsenwervende organisatie heeft IKV Pax Christi een wat hoger kostenpercentage fondsenwerving dan gemiddeld. Dat percentage blijft echter duidelijk onder de norm die het Centraal Bureau Fondsenwerving daarvoor stelt.

IKV Pax Christi onderscheidt nadrukkelijk:

- Voorlichtingsmateriaal over oorlogs- en vredesvraagstukken dat gericht is op studie, vorming en actie ten behoeve van de directe achterban, het bredere publiek, maatschappelijke organisaties en media. Dit materiaal is gratis of het wordt op basis van kostprijs, zonder winstoogmerk, verkocht.
- Informatiemateriaal dat gericht is op fondsenwerving. Dit informatiemateriaal dient te voldoen aan de volgende kwaliteitseisen: toetsing aan onze missie; waarheidsgetrouw in informatieverstrekking; transparantie in de uitvoering; het afleggen van verantwoording over bereikte resultaten.

IKV Pax Christi onderhoudt frequent contact met haar achter-

ban, onder meer tijdens activiteiten in en rond de Vredesweek, waardoor een goede beoordeling kan plaatsvinden van de wijze waarop informatie en voorlichtingsmateriaal is ontvangen. Ook worden na bepaalde activiteiten enquêtes gehouden onder de deelnemers om een goed beeld te krijgen van hun oordeel.

Klachten

IKV Pax Christi kent een klachtenprocedure ten behoeve van een snelle maar zorgvuldige afhandeling van klachten of ongenoegens van alle belanghebbenden. Deze is gepubliceerd op de website. Klachten worden vastgelegd in ons relatiebeheersysteem. De klachtenafhandeling is zowel onderdeel van de externe audit door het CBF en in het kader van het ISO-certificaat.

In 2012 zijn 24 klachten ontvangen en behandeld (in 2011: 12 klachten). De klachten - die vrijwel uitsluitend via email werden geuit - hadden betrekking op een breed scala aan werkzaamheden van IKV Pax Christi. De meeste (7 in totaal) waren gerelateerd aan de fondsenwerving, veelal als respons op een fondsenwervende mailing. Meestal had de klacht betrekking op het hoge aantal mailings. Alle respondenten is aangeboden voortaan maar eenmaal per jaar benaderd te worden voor een gift. Eén persoon veronderstelde te hoge salarissen bij de directie van IKV Pax Christi wilde hierover informatie voordat een gift zou worden overgemaakt. Meerdere klachten hadden te maken met het programmabeleid van IKV Pax Christi, drie van hen hadden betrekking op het Syrië-beleid, twee op het Midden-Oostenbeleid met betrekking tot Israël/Palestijnen. Andere individuele klachten waren veelal een reactie op de (digitale) nieuwsbrieven over de aanspreekvorm (tutoyeren in plaats van voutsvoyeren) en de profilering van IKV Pax Christi. De klachten zijn door IKV Pax Christi geregistreerd, behandeld en voor zover mogelijk opgelost.

Institutionele fondsenwerving

De druk van de economische crisis is duidelijk terug te zien in het institutionele donorlandschap. Niet alleen hebben ook donoren te maken met teruglopende financiële mogelijkheden, ook ontvangen zij beduidend meer financieringsaanvragen. Hierdoor hebben donoren hun criteria en eisen aan moeten scherpen en is het vinden van financiering veel competitiever geworden. Tevens wordt er in toenemende mate projectfinanciering verleend, ter vervanging van organisatiebrede ondersteuning. Deze projectfinanciering kan veelal worden aangevraagd door middel van tenders, hetgeen een grote inzet vraagt van medewerkers van diverse afdelingen binnen de organisatie.

Desondanks hebben wij in 2012 de ontwikkeling van de institu-

Nationale Postcode Loterij

2012 was ons eerste jaar als beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij; een opbouwend partnerschap met veel mogelijkheden tot co-creatie.

De Nationale Postcode Loterij heeft het in 2012 onder andere mogelijk gemaakt om het programma *Powered by Peace* te realiseren; een programma bestaande uit een internationale campagne, publieksactiviteiten in Nederland en projecten in Colombia. Grondstoffen zoals steenkolen zijn vaak de oorzaak van conflict en mensenrechtenschendingen in plaats van een bron van welvaart en vrede. Regelmatig gaat de exploitatie gepaard met mensenrechtenschendingen. Wij gaan niet alleen met de slachtoffers van dit conflict in gesprek, wij brengen ook de mijnbouwbedrijven en de lokale overheden aan de tafel. Om dit programma meer *power* te geven is ook draagvlak binnen de Nederlandse samenleving - van burgers, het bedrijfsleven en de politiek - onontbeerlijk. Dit draagvlak uit zich in het besef dat mensen in conflictgebieden evenveel recht hebben op vrede en veiligheid als wij in Nederland hebben.

Uitzicht op een goudmijn in Cerrejon, Colombia

Als samenwerkingspartner van IKV Pax Christi heeft MasterPeace in 2012, dankzij de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij, haar activiteiten in Egypte en andere landen kunnen uitbreiden van vredesinitiatieven in 9 landen in 2011, naar 25 landen in 2012. Daarnaast is het aantal MasterPeace Clubs in een jaar tijd gegroeid van 12 naar 35. Hierdoor zijn er nu wereldwijd in 30 landen Clubs en is het bereik van MasterPeace meer dan verdubbeld. Op en rondom de *Internationale Dag van de Vrede* op 21 september, roepen deze Clubs door middel van muziek, dans en andere creatieve vormen, hun gemeenschappen op tot dialoog en saamhorigheid. Daarnaast is MasterPeace actief op het internet om zo een wereldwijde beweging te stimuleren.

Met de flinke bezuinigingen waar het kabinet Rutte II op inzet neemt het belang van fondsen zoals de Nationale Postcode Loterij toe. De bijdrage van de loterij en haar deelnemers is uniek, want deze is niet alleen meerjarig, maar de goede doelen bepalen ook zelf de besteding ervan, op basis van hun expertise.

Het huidige kabinet heeft aangegeven het kansspelbeleid te willen moderniseren. Wij hopen dat de voorgestelde wijzigingen in het kansspelbeleid de Postcode Loterij voldoende ruimte geeft om de succesvolle fondsenwerving op dit niveau voort te zetten. Want zonder de Postcode Loterij en haar deelnemers zouden wij een deel van onze initiatieven niet kunnen realiseren.

tionele fondsenwerving weten door te zetten. Er is geïnvesteerd in de interne en externe processen: naast interne professionalisering en donordiversificatie, hebben wij in 2012 ingezet op bredere en meer structurele relaties met een aantal donoren. Deze lijn zullen we ook de komende jaren vasthouden.

Om onze interne middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, zijn er in 2012 per team fondsenwervingsplannen opgesteld. Deze geven op een overzichtelijke en strategische manier de aanpak voor zowel de financiering per team als teamoverstijgende financiering weer. Daarnaast bieden deze ondersteuning en richting aan het werk van programmaleiders en institutionele fondsenwerfers.

De externe processen steken we in op een manier die dicht bij onszelf staat: synergie waar mogelijk. Samenwerking met partners is hiervoor van groot belang: het bevordert niet alleen effectiviteit, coördinatie en het delen van onze kennis, maar het leidt ook tot inhoudelijk sterkere en integrale programma's. Dit geldt zowel voor organisaties in Nederland en Europa waarmee wij samenwerken als voor onze 'zuidelijke' partners.

Het huidige donorlandschap laat een nog steeds toenemende tendens van verzuidelijking zien: institutionele donoren geven prioriteit aan of limiteren fondsen tot lokale organisaties, waardoor in toenemende mate internationale niet-gouvernementele organisaties - indien niet lokaal geregistreerd - uitgesloten worden van het aanvraagproces.

Het feit dat meer subsidies beschikbaar zijn voor 'zuidelijke' non-gouvernementele organisaties vinden wij in zijn algemeenheid een goede ontwikkeling. Het blijkt echter dat in fragiele en repressieve regio's onze partnerorganisaties vaak niet in staat zijn subsidie voor hun programma's aan te vragen. Wij kiezen er niet voor lokaal geregistreerde organisaties op te richten specifiek voor fondsenwerving, omdat we het principieel niet wenselijk vinden dat van origine Westerse organisaties om voornamelijk financiële motieven lokaal geregistreerde kantoren opzetten in het zuiden. Daarnaast leert onze ervaring dat de politieke ruimte voor lokale kantoren beperkt is en dat lokale aanwezigheid veiligheidsrisico's met zich mee kan brengen. Om de legitimiteit en meerwaarde van onze organisatie als onafhankelijke partner en partij te bewaken, kiezen wij ervoor om meer in te zetten op zichtbaarheid van ons werk en van onze partnerschappen in de landen waar we werken.

Naast een aantal grote bijdragen die wij afgelopen jaar hebben mogen ontvangen, hebben we ook een aantal kleinere bijdragen ontvangen, die voor ons ook zeer waardevol zijn. Iedere bijdrage kan voor een programma hét verschil uitmaken.

Bij institutionele donorrelaties ligt in toenemende mate de nadruk op strategische partnerschappen. Mooie voorbeelden

hiervan zijn de Europese Commissie, het ministerie van Buitenlandse Zaken, Adessium Foundation, het vfonds en de Nationale Postcode Loterij.

IKV Pax Christi ontvangt geen donaties van bedrijven noch is er sprake van sponsoring. Gezien de kritische relaties die IKV Pax Christi met bedrijven onderhoudt, wordt uiterste voorzichtigheid betracht als het gaat om financiële relaties met het bedrijfsleven.

9. Personeel

Formatie en bezetting

Op 31 december 2012 werkten in totaal 89 medewerkers (31-12-2011: 82) voor IKV Pax Christi van wie er 9 medewerkers in het buitenland zijn gestationeerd. Zij vervulden op 31 december 2012 77,0 fte (inclusief medewerkers in het buitenland). 57% van de medewerkers had een contract voor onbepaalde tijd en 43% een contract voor bepaalde tijd.

	2011	2012
Formatie per 31 december 2012	69,7 fte	77,0 fte
Instroom	33,8%	16,9%
Uitstroom	24,7%	13,5%
Doorstroom	2,3 %	4,5 %
Aantal vrijwilligers	27	72
Aantal stagiairs	6	13

De groei van de formatie heeft te maken met het binnenhalen van een aantal subsidies en donaties voor specifieke programmaonderdelen en activiteiten, in het bijzonder het Midden Oosten. Daarnaast is de strategische beslissing genomen om onze advocacy te versterken bij de Europese Unie en de Verenigde Naties.

De percentages instroom van nieuw personeel en uitstroom van personeel die IKV Pax Christi hebben verlaten, zijn gedaald ten opzichte van 2011. Het percentage doorstroom, dat wil zeggen medewerkers die binnen de organisatie naar een andere functie zijn gegaan, is ten opzichte van 2011 gestegen. De opmerkelijke stijging van het aantal vrijwilligers betreft in feite een correctie in de telling in vergelijking met voorgaande jaren. Tot en met 2011 werden alleen structurele vrijwilligers meegeteld die een formeel vrijwilligerscontract voor een langere periode met IKV Pax Christi hadden. Wij tellen vanaf 1 januari 2012 alle vrijwilligers mee in zich belangeloos voor vredesactiviteiten inzetten.

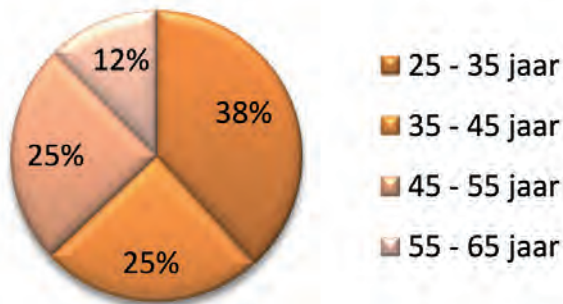
Uitgesplitst komen wij in 2012 op

- 21 vrijwilligers met vrijwilligerscontract op structurele basis
- 26 vrijwilligers zonder contract op een structurele basis
- 25 vrijwilligers zonder contract op een episodische basis

De verdeling in mannen en vrouwen alsmede in fulltime- en parttime functies is als volgt:

aantal personen	mannen	vrouwen	parttime	fulltime
89	40%	60%	63%	37%

Ons personeelbestand heeft de volgende leeftijdsopbouw:

Kennis en leren

De volgende leerprocessen zijn in 2012 gestart en zullen deels in 2013 verder worden vervolgd:

- Alle programma's
 - Kwaliteit van onderzoek
 - Gemeenschappelijke definities van sleutelbegrippen
- Programma Fragiele Staten
 - Mediation / facilitation (met partners)
 - Social contract
- Programma Repressieve Staten
 - Lobby & advocacy
 - Mediation / facilitation (met partners)
 - Critical mass in repressive environments / social movements and outreach / peace activism 2.0
- Programma Veiligheid en Ontwapening
 - Human security / protection of civilians
 - International humanitarian law

In 2012 hebben wij 1,6 % van onze loonsom besteed aan de ontwikkeling van ons personeel. 65% daarvan hebben we besteed aan het specifiek trainen van onze individuele medewerkers (inclusief veiligheidstrainingen voor medewerkers die reizen naar conflictgebieden en trainingen voor onze bedrijfshulpverleners en leden van de ondernemingsraad) en 35% is

besteed aan het realiseren van trainingen in het kader van de hierboven genoemde 'leeragenda'.

In 2012 organiseerde IKV Pax Christi driemaal een 'inspiratie-week'. Tijdens deze weken wisselen alle medewerkers, ook diegenen uit het buitenland, hun kennis en ervaring uit en overleggen zij over inhoudelijke, beleidsmatige, vakmatige en organisatorische onderwerpen.

In 2012 is het introductiebeleid voor nieuwe medewerkers vernieuwd en verbeterd met als doel de nieuwe medewerkers snel vertrouwd maken met onze organisatie, met de functie en de werkwijzen en de regels die we met elkaar hebben afgesproken.

In het kader van de functioneringsgesprekken is het beleid verder ontwikkeld, zijn de doelstellings- en voortgangsgespreksformulieren verbeterd en is de gesprekscyclus afgestemd op de jaarplancyclus van de verschillende afdelingen/teams.

Ziekteverzuim

Over 2012 zien wij een consolidatie ten opzichte van het ziekteverzuim van 2011. Hiermee zitten we rond het landelijk gemiddelde van 4 %.

Veiligheidsbeleid

IKV Pax Christi beschikt over een veiligheidsbeleid. De veiligheidsregels en protocollen in de conflictregio's, waar onze medewerkers naar toe reizen, zijn vernieuwd en per land uitgewerkt. Onderdeel van het beleid is tevens dat alle reizende medewerkers in ieder geval één keer per jaar uitgenodigd worden voor een *debriefingsgesprek*, om alle ervaringen die opgedaan zijn tijdens de reizen zorgvuldig door te spreken met een expert. Medewerkers die reizen naar onveilige gebieden krijgen een veiligheidstraining aangeboden.

In 2012 zijn alle bedrijfshulpverleners opnieuw getraind en is hun certificatie verlengd.

Arbobeleid

Na ons in 2011 vooral gericht te hebben op het trainen van onze medewerkers op het gebied van veiligheid en het consolideren hiervan in 2012, hebben we in 2012 vooral aandacht besteed aan ons algemene arbeidsomstandighedenbeleid. In het voorjaar van 2012 is een risicoinventarisatie en -evaluatie

Verzuim percentage	Totaal %	Kort verzuim % korter dan 7 dagen	Middellang verzuim % 8 t/m 42 dagen	Lang verzuim % langer dan 42 dagen
2012	4,2	1,2	0,6	2,4
2011	4,2	1,2	0,6	2,4
2010	3,1	1,0	0,5	1,6
2009	2,8	1,0	0,7	1,1

Het landelijk gemiddelde over 2012 is volgens het CBS 4%.

(RI&E) uitgevoerd door onze arbodienst inclusief onderzoek naar de psychosociale arbeidsbelasting (PSA) van onze medewerkers.

De praktische adviezen uit het RI&E onderzoek zijn direct opgevolgd. De uitkomsten van het PSA-onderzoek zijn besproken en nader geanalyseerd en hebben geleid tot meer aandacht van de leidinggevenden voor dit onderwerp. Waar nodig en mogelijk zijn in de organisatie van trainingen van medewerkers op dit terrein.

In Nederland is sprake van veel bureauwerk. In 2012 zijn daarom 21 werkplekonderzoeken verricht die moeten bijdragen aan een juiste werkhouding en het voorkomen van lichamelijke klachten zoals RSI.

Ondernemingsraad

In 2012 is de samenstelling van de ondernemingsraad vernieuwd. Op regelmatige basis en in goede sfeer vindt overleg plaats tussen de directie en de OR. De onderwerpen die daarbij aan bod kwamen betroffen onder meer het nieuwe introductiebeleid, de vernieuwde gesprekcycclus en het RI&E-onderzoek.

10. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en milieu

Practice what you preach is het uitgangspunt bij IKV Pax Christi als het om maatschappelijk verantwoord ondernemen gaat. Dit betreft de keuze van onze leveranciers, waaronder de banken waar wij gebruik van maken. Het gaat daarbij onder meer om de toepassing van de *Voluntary Principles on Security & Human Rights* en investeringen van banken en institutionele beleggers in de wapenindustrie en -handel, in het bijzonder als het gaat om inhumane wapens (clustermunitie), nucleaire wapens, en illegale handel in wapens (*arms control*).

IKV Pax Christi beschikt verder over beleid op het gebied van integriteit en diversiteit. Ook gaan wij met respect voor de privacy om met de gegevens van onze leden en donateurs.

Met het milieu gaan wij eveneens respectvol om. Bij de vernieuwing van apparatuur wordt sterk gelet op energiezuinigheid. Oude apparatuur, zowel computers en laptops als mobiele telefoons, worden ingeleverd voor hergebruik. IKV Pax Christi biedt medewerkers de mogelijkheid om thuis te werken en telefonisch te vergaderen, hetgeen reizen inperkt. 100% van onze medewerkers in Nederland reist met het openbaar vervoer naar het werk, tenzij men op loop- of fietsafstand van het werk woont.

Medewerkers van IKV Pax Christi bezoeken conflictgebieden en repressieve staten waar wij werken intensief. 79 maal zijn

zij op veldreis geweest. Met internationale conferenties meegerekend zijn er 118 reizen gemaakt. Dat zijn 236 vliegreizen per jaar. Dat is zonder meer de grootste bijdrage van IKV Pax Christi aan de milieuvervuiling en aan de klimatologische opwarming van de aarde. IKV Pax Christi doet aan CO2-compensatie want kan, zonder dat de kwaliteit en effectiviteit van het werk eronder leidt, niet besluiten tot minder vliegreizen.

11. Verantwoordingsverklaring statutaire directie en Raad van Toezicht

Conform de richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) stellen de statutaire directie van IKV Pax Christi een verantwoordingsverklaring op over

1. de wijze waarop de functies toezicht houden, besturen en uitvoeren worden onderscheiden;
2. de wijze waarop de effectiviteit en efficiëntie van bestedingen worden geoptimaliseerd;
3. de wijze waarop de omgang met belanghebbenden wordt geoptimaliseerd.

De directie en Raad van Toezicht onderschrijven de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen. Deze verantwoordingsverklaring geeft tevens inzicht in de wijze waarop deze belangrijke principes in de organisatie is verankerd. De verantwoordingsverklaring is integraal in dit jaarverslag opgenomen.

Besturen

Het bestuur van IKV Pax Christi bestaat uit een statutaire directie, bestaande uit een algemeen directeur en directeur, die het beleid bepaalt en eindverantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding. De directie stelt een strategisch meerjarenplan en meerjarenbegroting op die, na instemming te hebben verkregen van de Raad van Toezicht IKV Pax Christi, ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bestuur van het Interkerkelijk Vredesberaad en aan de Ledenraad van de Vereniging Vredesbeweging Pax Christi Nederland. Het bestuur van het IKV en de Ledenraad van Pax Christi vormen een representatie van de achterban van de vredesbeweging.

Op basis van het strategisch meerjarenplan stelt de directie een jaarplan en begroting vast waarin doelstellingen, vredesprogramma's, beoogde resultaten evenals de daartoe ingezette mensen en middelen zijn omschreven. Het jaarplan en de begroting worden ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht IKV Pax Christi.

De directie stelt jaarlijks voor 1 mei de jaarrekening op in overeenstemming met Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening behoeft de goedkeuring van de Raad van Toezicht.

De directie vormt samen met de teamleiders het managementteam dat driewekelijks alle relevante onderwerpen bespreekt die binnen IKV Pax Christi spelen.

Toeziht

Intern toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie, de efficiënte inzet van mensen en middelen en volgt op een strategisch niveau de organisatie en haar resultaten kritisch.

Onderdeel van dit toezicht op strategisch niveau is ook de beoordeling van de mate waarin IKV Pax Christi haar statutaire doelstelling (vredesmissie) vervult en invulling geeft aan de waarden zoals omschreven in het strategisch meerjarenplan.

De Raad van Toezicht houdt onder meer toezicht door

- het strategische meerjarenplan en de meerjarenbegroting te toetsen en met de directie te bespreken (goedkeuringsbevoegdheid ligt bij de Pax Christi ledenraad en het IKV Bestuur)
- het inhoudelijke jaarplan waarin de organisatiedoelen voor het komende jaar staan geformuleerd en de financiële jaarbegroting met de directie te bespreken en goed te keuren;
- de inhoudelijke tussenrapportage (achtmaandenrapportage) van de directie inzake de uitvoering van de organisatiedoelen voor het lopende jaar te bespreken;
- na het tweede quadrimester het gevoerde financiële beleid en de stand van zaken met betrekking de realisatie van de bestedingen ten opzichte van de kostenramingen en de prognose van het resultaat te bespreken met de directie;
- de inhoudelijke en financiële jaarrapportage aan het ministerie van Buitenlandse Zaken te toetsen. Dit is tevens een reflectie op de stand van zaken met betrekking tot het strategisch meerjarenbeleid;
- de jaarverslaggeving te bespreken en goed te keuren. De jaarverslaggeving bij IKV Pax Christi bestaat uit twee delen:
 - o het publieksjaarverslag over de inhoud van het vredeswerk
 - o de jaarrekening inclusief de goedkeurende verklaringen van de externe accountant.

Daarnaast heeft de Raad van Toezicht nog een aantal bevoegdheden die statutair zijn vastgelegd, maar in de praktijk van IKV Pax Christi minder vaak voor komen, zoals

- het aanstellen / ontslaan van de externe accountant
- het wijzigen van bankrelaties en het opnemen van grote leningen
- het aangaan van duurzame samenwerkingsverbanden die

van strategisch grote betekenis zijn

- het goedkeuringen van fusie, overnames, splitsingen
- het goedkeuren van aangegane verplichtingen die schulden met zich meebrengen en/of die bijzonder/opmerkelijke uitgaven die de goedgekeurde begroting te boven gaan
- het aanvragen van surseance van betaling en/of faillissement.

In 2012 heeft de Raad van Toezicht viermaal vergaderd. Bijzondere aandacht ging uit de toekomst van IKV Pax Christi na 2015, waaronder het belang van inkomstendifferentiatie en de maatschappelijke legitimatie van de vredesbeweging. Belangrijk aandachtspunt van de Raad van Toezicht is altijd geweest de continuïteit van de organisatie en in het verlengde daarvan de risico's die IKV Pax Christi loopt. Dit kunnen financiële risico's zijn. De auditcommissie van de Raad van Toezicht besteedt expliciet aandacht aan de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. Het kunnen ook andersoortige risico's zijn voorkomende uit politieke activiteiten van IKV Pax Christi. Een voorbeeld hiervan is het rapport inzake oliemaatschappij Lundin over de exploitatie van olie in Soedan. De directie informeert de Raad van Toezicht daarover actief.

Extern toezicht

Behalve aan intern toezicht door de Raad van Toezicht is IKV Pax Christi tevens onderworpen aan extern toezicht:

Accountantscontrole en audit control en beheer

De accountantscontrole wordt uitgevoerd door KPMG conform Richtlijn 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving en een door het ministerie van Buitenlandse Zaken vastgesteld controleprotocol. Op basis daarvan stelt de accountant een rapport van bevindingen op die onderdeel is van de financiële rapportage aan het Ministerie. Daarnaast geeft de accountant een goedkeurende verklaring af over de geconsolideerde jaarrekening van IKV Pax Christi. De Raad van Toezicht heeft een auditcommissie ingesteld die de Raad van Toezicht ondersteunt bij het toetsen van het financiële beleid, de begrotingen en de jaarrekening, en die namens de Raad van Toezicht de besprekingen voert met de externe accountant over het accountantsrapport waarin deze verslag doet van het onderzoek naar het beheer en control binnen de organisatie.

ISO Certificaat 9001:2008

IKV Pax Christi heeft het ISO certificaat 9001:2008 voor de gehele organisatie en alle activiteiten. Dit betekent dat IKV Pax Christi een gedocumenteerd kwaliteitsmanagementsysteem heeft, bestaande uit een kwaliteitsbeleid met specifieke doelstellingen en vastgelegde taken en procedures. Door de internationale ISO-norm als standaard te nemen, kunnen wij onze interne procesbeheersing beter borgen en de bestuurbaarheid van de organisatie optimali-

seren. Periodiek vinden interne audits plaats om te toetsen of IKV Pax Christi aan alle kwaliteitseisen voldoet. Daarnaast wordt jaarlijks een directiebeoordeling uitgevoerd over alle aspecten. Externe audits in het kader van de ISO certificatie worden periodiek uitgevoerd door het onafhankelijke en geaccrediteerde bureau Veritas Certification. In oktober 2012 is het ISO-certificaat voor drie jaar verlengd.

- **Het keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving**
IKV Pax Christi beschikt over het CBF Keurmerk. Jaarlijks wordt getoetst in hoeverre de organisatie voldoet aan het reglement van het CBF. Om de drie jaar vindt een volledige herkeuring plaats door het CBF. In de zomer van 2012 is het CBF Keurmerk voor drie jaar verlengd.

- **Monitoringsprotocol**

IKV Pax Christi beschikt over een monitoringsprotocol dat is goedgekeurd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Hierin is de systematiek van de interne monitoring van programma's door programmaleiders en –medewerkers, teamleiders en de directie en de externe monitoring door o.a. het ministerie van Buitenlandse Zaken vastgelegd. Dit monitoringsprotocol is de basis voor de inhoudelijke rapportage aan het ministerie van Buitenlandse Zaken en van het publieksjaarverslag. Zowel de jaarrapportage als het publieksjaarverslag worden geagendeerd voor de vergadering van de Raad van Toezicht. Na twee jaar werken met het monitoringsprotocol dat we zijn overeengekomen met het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft het instrument echter niet de meerwaarde opgeleverd die we zouden mogen verwachten tegen het licht van de investeringen die we er in steken. We hebben hier regelmatig contact over met het Ministerie, maar het is moeilijk om de nodige flexibiliteit te vinden in het protocol die de meerwaarde voor ons zou vergroten. We verwachten na 2015 over te kunnen gaan naar een passender monitoringsprotocol.

- **Onafhankelijke evaluaties**

IKV Pax Christi heeft een evaluatieagenda opgesteld voor het onafhankelijk evalueren van de effectiviteit van onze vredesprogramma's. 2012 is het tweede jaar dat deze programma's lopen. In 2013 vinden de eerste onafhankelijke evaluaties plaats.

Werkgeverschap en bezoldiging

De Raad van Toezicht is tevens de werkgever van de directie. Hiertoe heeft de Raad van Toezicht een remuneratiecommissie ingesteld die de Raad van Toezicht ondersteunt bij de uitvoering van de volgende taken:

- het ten minste eenmaal per jaar beoordelen van het functioneren van de individuele leden van de directie. In 2012

heeft de remuneratiecommissie een beoordelings- en functioneringsgesprek met de beide directieleden afzonderlijk gevoerd. Hierin zijn specifieke afspraken gemaakt die in een verslag zijn vastgelegd.

- het doen van voorstellen aan de Raad van Toezicht betreffende het te voeren bezoldigingsbeleid voor leden van de directie. Het bezoldigingsbeleid moet voldoen aan alle wettelijke kaders en de bepalingen van het CBF Keurmerk Goede Doelen. De beloning van de directie is gebaseerd op de VFI-Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen.

De leden van de Raad van Toezicht verrichten hun werkzaamheden op vrijwillige basis en ontvangen voor hun werkzaamheden geen beloning, vacatie of presentiegeld. Alleen onkosten, zoals reiskosten, worden vergoed op basis van reëel gemaakte kosten.

De specificatie van onkosten van de Raad van Toezicht en de directiesalarissen conform het model van de VFI is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2011 en te downloaden vanaf www.ikvpaxchristi.nl.

Evaluatie van het functioneren

In 2012 is de samenstelling van de Raad van Toezicht ingrijpend vernieuwd. Deze 'nieuwe' Raad van Toezicht is een reflectie gestart over de rolopvatting is en de wijze waarop de toezichthoudende taken het beste kunnen worden ingevuld. Daarnaast geeft een aantal opmerkelijke maatschappelijke affaires op het gebied van bestuur en toezicht houden eveneens een impuls om te bekijken hoe de toezichthoudende taak van de Raad van Toezicht van IKV Pax Christi is ingericht en of dit tot mogelijke verbeteringen of aanscherpingen moeten leiden. Bij de reflectie horen vragen over de verankering van de onafhankelijke positie en attitude van de Raad van Toezicht, de informatievoorziening en de taakinhoudelijke deskundigheid. Deze reflectie zal in 2013 worden voltooid en vastgelegd in het toezichtkader.

Samenstelling bestuur en Raad van Toezicht

Vacatures in de directie en in de Raad van Toezicht worden vervuld op grond van de samenstelling en aan de hand van een vastgestelde profielschets.

Leden van de directie en de Raad van Toezicht mogen geen zakelijke relaties of relaties in de familiesfeer hebben met de organisatie om iedere vorm van belangenverstrengeling uit te sluiten.

De statutaire directie was per 31 december 2012 als volgt samengesteld:

Naam	Functie / nevenfuncties t/m 31 december 2012
Jan Gruiters	<ul style="list-style-type: none">• Algemeen directeur en voorzitter directie IKV Pax Christi• Algemeen directeur en voorzitter directie Pax Christi• Directeur IKV en lid van het IKV Bestuur• Lid bestuur Stikav• Lid Stuurgroep Kennisplatform Veiligheid en Rechtsorde ministerie van Buitenlandse Zaken
Freek Landmeter	<ul style="list-style-type: none">• Directeur IKV Pax Christi• Directeur Pax Christi• Lid bestuur Stikav

Naam	Functie / nevenfuncties t/m 31 december 2012
Marieke de Wal	<ul style="list-style-type: none">• Consultant Internationale Samenwerking en Maatschappelijke Organisaties• Netwerkkooördinator van het Partnerships Resource Centre (PrC, Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit)• Senior beleidsonderzoeker Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB)• Lid Raad van Toezicht Solidaridad• Lid Bestuur Amsterdamse Montessori School (AMS)
Carla Kuijpers-Groensmit	<ul style="list-style-type: none">• Oud-directeur Studentenservice Universiteit Utrecht• Plaatsvervangend voorzitter VVE Leeuwschild• Lid Raad van Toezicht Pax Christi
Wieger E. Bakker	<ul style="list-style-type: none">• Directeur Bachelopleiding Bestuurs- en Organisationswetenschap, Universiteit Utrecht• Universitair Hoofddocent Departement Bestuurs- en Organisationswetenschap
Peter van der Veer	<ul style="list-style-type: none">• Gemeentesecretaris/algemeen directeur gemeente Culemborg.
Marina van Notten	<ul style="list-style-type: none">• Partner Profonte-advies voor ideële doelen

De Raad van Toezicht van Toezicht kende in februari het vertrek van Tom Stoelinga, Paul van Aalst en Philip Everts en in het najaar het vertrek van Ruud Keulen. Wij zijn allen zeer dankbaar voor hun jarenlange zeer betrokken en kritische inzet als toezichthouder. De Raad van Toezicht had per 31 december 2012 een vacature die in 2013 wordt vervuld.

Rooster van aftreden Raad van Toezicht

Naam	Datum benoeming	Einde termijn
Marieke de Wal	02-07-2010	02-07-2014
Carla Kuijpers-Groensmit	10-05-2010	10-05-2014
Wieger Bakker	01-03-2012	01-01-2016
Peter van der Veer	01-03-2012	01-01-2016
Marina van Notten	01-03-2012	01-01-2016

Omgang met belanghebbenden

De belanghebbenden zijn onze partners in de gebieden waar wij werkzaam zijn, de achterban in Nederland, grote donoren en medewerkers. Directie en Raad van Toezicht hebben als volgt omgang met deze belanghebbenden.

1. Partners. Programmaleiders zijn contactpersoon voor de partners en gaan veelvuldig op veldbezoek. Ook de twee directieleden gaan periodiek op veldreis om zich persoonlijk op de hoogte te stellen van de voortgang van het vredeswerk en de omstandigheden waarin dit verricht moet worden.
2. Achterban. Directie en leden van de Raad van Toezicht bezoeken geregeld evenementen als de vredesambassadeursdag in mei en andere activiteiten met name in de vredesweek.
3. Grote donoren. De directie onderhoudt geregeld persoonlijk contacten met grote donoren zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken, strategische samenwerkingspartners en institutionele fondsen.
4. Medewerkers. Behalve de dagelijkse operationele contacten is er het periodieke personeelsoverleg waar alle medewerkers voor worden uitgenodigd en overlegvergaderingen met de ondernemingsraad.

De directie en de leden van de Raad van Toezicht hebben deze verantwoordingsverklaring goedgekeurd en ondertekend op 24 april 2013.

12. Vooruitzichten

Voor 2013 verwachten wij dat het risico op conflicten door schaarse grondstoffen, landbouwgrond en zoetwater zal aanhouden. De politieke instabiliteit in fragiele en repressieve landen in zowel Afrika als het Midden-Oosten blijft onverminderd hoog. Dit geldt ook voor de groeiende repressie van de politieke bewegingsruimte van burgers en maatschappelijke organisaties. We zullen de strategie van onze programma's

hierop moeten aanpassen en onze partners blijven steunen in de soms steeds moeilijker worden omstandigheden.

IKV Pax Christi kan haar missie alleen succesvol uitvoeren indien de organisatie voortdurend gericht is op het realiseren van haar meerwaarde als vredesbeweging. Wij bieden deze meerwaarde vooral in het verbinden van lokale gemeenschappen met machthebbers (intermediatie), in het overbruggen van tegenstellingen binnen samenlevingen (sociale cohesie) en het mobiliseren van steun in politiek en samenleving voor *human security* (advocacy). Tegelijkertijd zijn er ook uitdagingen. In 2013 zal IKV Pax Christi aandacht besteden aan het versterken van haar propositie en positionering, het versterken van haar maatschappelijke legitimering en het versterken van haar financiële basis.

In 2012 trad er een nieuwe regering aan. Mede onder invloed van Europese begrotingsregels bevatte het regeerakkoord nieuwe bezuinigingen. Opvallend daarbij waren de opnieuw forse bezuiniging op ontwikkelingssamenwerking als ook op defensie. Relevant voor IKV Pax Christi is de instelling van het Budget Internationale Veiligheid ten laste van het budget van ontwikkelingssamenwerking dat moet bijdragen aan de coherente benadering van veiligheidsvraagstukken. Hoopvol is dat binnen het kabinet Rutte II de aandacht voor mensenrechten en maatschappelijk verantwoord ondernemen in vergelijking met het vorige kabinet beter verankerd lijken te zijn. De politieke rol van maatschappelijke organisaties wordt voluit erkend en gewaardeerd. De vrijheid en onafhankelijkheid van maatschappelijke organisaties wordt bovendien principieel erkend.

Op het moment van schrijven is bekend dat de bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking geen gevolgen zullen hebben voor de subsidieomvang voor de alliantie in 2014 en 2015. Wel is nu al duidelijk dat de financiële ruimte voor maatschappelijke organisaties na 2015 substantieel kleiner zal zijn. De overheid zoekt voor na 2014 preferentiële en gespecialiseerde partners die actief zijn op de vier speerpunten in het beleid, waaronder veiligheid en rechtsorde. IKV Pax Christi ziet deze keuze als een bevestiging van de politieke relevantie van het werk aan vrede, veiligheid en mensenrechten.

Een veilige, vreedzame wereld voor iedereen

Geef vrede door, zodat volgende generaties in een veilige en meer vreedzame wereld kunnen opgroeien. IKV Pax Christi zet zich in voor vrede door meer wederzijds begrip en respect te creëren.

Wij zijn in gesprek met mensen in conflictgebieden en zoeken samen met hen naar vreedzame oplossingen. Met elkaar zetten we alles op alles voor een veilige en democratische samenleving in gebieden waar dit niet vanzelfsprekend is. U kunt dit mede mogelijk maken. Laat een vreedzame wereld na. Steun het vredeswerk van IKV Pax Christi door haar op te nemen in uw testament.

Craag geven wij u meer informatie. U kunt contact opnemen met Sabita Ribai op 030 233 33 46.

GIRO 5161, Utrecht

Fotocredit: Hossam el-Hamalawy

www.ikvpaxchristi.nl

